

พฤติกรรมแสวงหาและความต้องการสารสนเทศในการปฏิบัติงาน
ของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

ภาวิณี กาพบุตร

วิทยานิพนธ์เสนอต่อมหาวิทยาลัยรามคำแหง
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์)
ปีการศึกษา 2561
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

INFORMATION-SEEKING BEHAVIORS AND INFORMATION NEEDS
IN THE PERFORMANCE OF FISCAL POLICY OFFICE PERSONNEL

PAWINEE KANRABUT

A THESIS PRESENTED TO RAMKHAMHAENG UNIVERSITY
IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
(LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE)

2018

COPYRIGHTED BY RAMKHAMHAENG UNIVERSITY

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ พฤติกรรมการแสวงหาและความต้องการสารสนเทศ
ในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

ชื่อผู้เขียน นางสาวภาวิณี กาพบุตร

สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภิรมศักดิ์ เอ่งฉ้วน ประธานกรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยุทธพล วิเชียรอินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวรรณ จันทิวาสารกิจ

มหาวิทยาลัยรามคำแหงอนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สืบพงษ์ ปรามใหญ่)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์เฉลิม พันธ์สีดา)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภิรมศักดิ์ เอ่งฉ้วน)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยุทธพล วิเชียรอินทร์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวรรณ จันทิวาสารกิจ)

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ พฤติกรรมการแสวงหาและความต้องการสารสนเทศ
ในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
ชื่อผู้เขียน นางสาวภาวิณี กาพบุตร
ชื่อปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
ปีการศึกษา 2561

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภูมิศักดิ์ เอ็งฉ้วน ประธานกรรมการ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยุทธพล วิเชียรอินทร์
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวรรณ จันทิวาสารกิจ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) เปรียบเทียบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ในด้านระดับตำแหน่งและประสบการณ์ทำงาน และ (2) เปรียบเทียบความต้องการสารสนเทศในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ด้านระดับตำแหน่งและประสบการณ์ทำงาน วิธีการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง เก็บข้อมูลในช่วงเดือนธันวาคม 2561 จำนวน 144 คน แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สถิติสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ใช้เทคนิคการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) สถิติ F test การทดสอบความแตกต่างรายคู่วิธี Least Significant Difference (LSD)

ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง สังกัดสำนักนโยบายภาษีมากที่สุด ระดับตำแหน่งปฏิบัติการมากกว่าตำแหน่งอื่น และมีประสบการณ์การทำงานอยู่ในช่วง 1-5 ปี มากที่สุด เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการแสวงหา

สารสนเทศ พบว่า บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีการแสวงหาข้อมูลสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ตมากที่สุด ขณะเดียวกันบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังเข้าใช้บริการห้องสมุดสำนักงานเศรษฐกิจการคลังสูงกว่า 90% สารสนเทศที่มีอยู่ในห้องสมุดนั้นมีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอต่อความต้องการ เป็นปัญหาและอุปสรรคสำหรับการเข้าใช้ห้องสมุด ขณะเดียวกันพฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเลือกใช้แหล่งสารสนเทศประเภทบุคคลมมากที่สุด และมีความต้องการสารสนเทศค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านภาษาของสารสนเทศมีค่าเฉลี่ยสูงเป็นอันดับแรกการทดสอบสมมติฐานการวิจัย กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่า (1) บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังที่มีระดับตำแหน่งต่างกัน มีพฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศและความต้องการสารสนเทศในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และ (2) บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศและความต้องการสารสนเทศในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องสมมติฐานที่ตั้งไว้

ABTRACT

Thesis Title	Information-Seeking Behaviors and Information Needs in the Performance of Fiscal Policy Office Personnel
Students Name	Miss Pawinee Kanrabut
Degree Sought	Master of Arts
Field of Study	Library and Information Science
Academic Year	2018

Advisory Committee

1. Assoc. Prof. Dr. Peemasak Angchun	Chairperson
2. Assoc. Prof. Dr. Yudthaphon Vichianin	
3. Assoc. Prof. Dr. Suwan Juntiwajakij	

In this thesis, the researcher compares (1) information-seeking behaviors in the performance of Fiscal Policy Office personnel in the aspects of the level of the position held and work experience; and (2) information needs for the performance of the personnel in the aspects of the level of the position held and work experience.

In this survey research inquiry, the sample population consisted of 144 personnel employed at the Fiscal Policy Office.

Employing a questionnaire as a research instrument, the researcher collected germane data in December 2018.

Utilizing techniques of descriptive statistics, the researcher analyzed the data collected in terms of percentage, frequency, mean (*M*), and standard

deviation (*SD*). Hypothesis testing was conducted using the One-way analysis of variance (ANOVA) technique. Moreover, the *F* test was used to test differences, while the least significant difference (LSD) test was utilized when differences between populations became significant so as to identify the populations whose *Ms* differed at statistically significant levels.

Findings are as follows:

The highest proportions of the sample population were females employed by the Tax Policy Bureau at the highest level. Operational positions were considered to be at a higher level than other positions. Work experience most frequently ranged between one and five years.

When considering information-seeking behaviors, it was found that the personnel exhibited information-seeking behaviors in accessing the Internet at the highest level. The personnel used the services of the library of the Fiscal Policy Office at a level higher than 90 percent. However, the information available in the library was minimal and was thus insufficient for their needs. This factor brought in its wake problems and obstacles in using the library.

The *M* for the information-seeking behaviors of the personnel was overall exhibited at a moderate level. They most frequently used information sources in the form of individuals. The *M* for their need for information was overall evinced at a high level. When considered in each aspect, it was found that the aspect of the language of the information displayed the highest *M* and thus ranked first.

Insofar as concerns hypothesis testing carrying results at the statistically significant level of .05, the following was found:

1. The personnel who differed in the level of the position held exhibited concomitant differences in information-seeking behaviors and information needs in the course of performance. This finding was in consonance with the set hypotheses postulated for this investigation.

2. The personnel who differed in work experience did not evince parallel differences in information-seeking behaviors and information needs in the execution of performance. This finding was incompatible with the set hypotheses posited for this inquiry.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภิรมย์ศักดิ์ เอ่งฉ้วน ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ความรู้ ชี้แนะแนวทางและข้อคิด ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัยมาโดยตลอด รวมทั้งคณะกรรมการที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยุทธพล วิเชียรอินทร์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวรรณ จันทิวาสารกิจ ที่สละเวลาให้คำแนะนำปรึกษาในการวิจัย และอาจารย์ ดร. เฉลียว รื่นไวย ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ จนกระทั่งวิทยานิพนธ์ สำเร็จลุล่วง ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ คุณศิริกัลยา เรืองอำนาจ ผู้อำนวยการศูนย์บริหารงานวิจัยและ บรรณสารสนเทศ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง ที่ให้คำชี้แนะ คำปรึกษา ขอขอบพระคุณ คุณนิรมล ชุ่ม คุณปณณภา สุขสาคร และคุณสันติดา ชูเชิด ที่ได้กรุณา เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยให้ความคิดเห็นพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ ที่มีประโยชน์อย่างยิ่งในการวิจัย

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ได้ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ แนวคิดแก่ข้าพเจ้า และ ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการและเจ้าหน้าที่บัณฑิตศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย-รามคำแหง ที่ได้อำนวยความสะดวก ให้ความช่วยเหลือประสานงานต่าง ๆ ด้วยดี

ขอขอบคุณบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังที่กรุณาสละเวลาตอบแบบสอบถาม ให้ข้อมูลในการวิจัย

ขอกราบขอบคุณบิดา มารดา คุณยาย และครอบครัวที่เป็นกำลังใจ สนับสนุน ข้าพเจ้าตลอดมา ขอขอบคุณ คุณขวัญเรือน ทองเปี่ยม คุณอัมพิกา สุธาขง เพื่อนร่วมงาน ทุกท่าน และขอบคุณเพื่อน ๆ ที่คอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจกันด้วยดีเสมอมา

ภาวิณี กาพบุตร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(4)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(6)
กิตติกรรมประกาศ.....	(9)
สารบัญตาราง.....	(12)
สารบัญภาพประกอบ	(14)
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
สมมติฐานของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีในการวิจัย	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
2 บรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
ห้องสมุดสำนักงานเศรษฐกิจการคลังและภาระหน้าที่.....	10
แนวคิดเรื่องสารสนเทศ	12
แนวคิดเรื่องพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศ.....	18
แนวคิดเรื่องความต้องการสารสนเทศ	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	29
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	38
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	38

บทที่	หน้า
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	40
วิธีการสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	40
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	42
การวิเคราะห์ข้อมูล	42
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	43
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	45
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	46
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	47
ตอนที่ 2 พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ.....	49
ตอนที่ 3 พฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศ.....	51
ตอนที่ 4 ความต้องการสารสนเทศ	55
ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย.....	58
ตอนที่ 6 สรุปข้อเสนอแนะ.....	66
5 สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	67
สรุปผลการวิจัย	69
การทดสอบสมมติฐาน	72
การอภิปรายผล.....	73
ข้อเสนอแนะ	77
ภาคผนวก	
ก หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ และแจกแบบสอบถาม.....	78
ข แบบสอบถาม.....	83
บรรณานุกรม	90
ประวัติผู้เขียน.....	95

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 สรุปผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	33
2 แสดงจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	39
3 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	39
4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ	47
5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามหน่วยงานที่สังกัด	47
6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับตำแหน่ง	48
7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน.....	49
8 จำนวนและร้อยละพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศ.....	49
9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการแสวงหาแหล่งสารสนเทศ- สถาบัน	51
10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการแสวงหาแหล่งสารสนเทศ- บุคคล	52
11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการแสวงหาแหล่งสารสนเทศ	52
12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการแสวงหาแหล่งสารสนเทศ บนอินเทอร์เน็ต	53
13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการแสวงหาแหล่งสารสนเทศ	54
14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการด้านประเภทของ สารสนเทศ	55
15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการด้านเนื้อหาของ สารสนเทศ	55
16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการด้านวัตถุประสงค์ ความต้องการสารสนเทศ.....	56

ตาราง	หน้า
17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการด้านภาษาของ สารสนเทศ.....	57
18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการสารสนเทศรายด้าน	57
19 ผลการเปรียบเทียบระดับตำแหน่งกับพฤติกรรมการแสวงหาแหล่ง- สารสนเทศ.....	58
20 ผลการเปรียบเทียบผลต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างตำแหน่งกับ พฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศโดยรวม	60
21 ผลการเปรียบเทียบผลต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างตำแหน่งกับ พฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ต	61
22 ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการทำงานกับพฤติกรรมการแสวงหา แหล่งสารสนเทศ.....	62
23 ผลการเปรียบเทียบระดับตำแหน่งกับความต้องการสารสนเทศ.....	63
24 ผลการเปรียบเทียบผลต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างตำแหน่งกับ ความต้องการสารสนเทศในการปฏิบัติงานด้านภาษา.....	64
25 ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการทำงานกับความต้องการ สารสนเทศ.....	65

สารบัญภาพประกอบ

ภาพ	หน้า
1 แบบจำลองโมเดลพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ ของ Leckie	7
2 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
3 แบบจำลองโมเดลพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ ของ Leckie	22

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) อยู่ในห้วงเวลาของการปฏิรูปประเทศเพื่อแก้ปัญหาพื้นฐานหลายด้านที่สั่งสมมานาน ท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดมากขึ้น การแข่งขันด้านเศรษฐกิจจะเข้มข้นมากขึ้น สังคมโลกจะมีความเชื่อมโยงใกล้ชิดกันมากขึ้นเป็นสภาพไร้พรมแดน การพัฒนาเทคโนโลยีจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและจะกระทบชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมและการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างมาก ขณะที่ประเทศไทยมีข้อจำกัดของปัจจัยพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์เกือบทุกด้านและจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาที่ชัดเจนขึ้น

ช่วงแผนพัฒนาประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) นับเป็นจังหวะเวลาที่ทำทนายอย่างมากที่ประเทศไทยต้องปรับตัวขนานใหญ่ โดยจะต้องเร่งพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรมให้เป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกด้านเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยท่ามกลางการแข่งขันในโลกที่รุนแรงขึ้นมากแต่ประเทศไทยมีข้อจำกัดหลายด้าน อาทิ คุณภาพคนไทยยังต่ำ แรงงานส่วนใหญ่มีปัญหาทั้งในเรื่ององค์ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ สังคมขาดคุณภาพและมีความเหลื่อมล้ำสูงที่เป็นอุปสรรคต่อการยกระดับศักยภาพการพัฒนา โครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมสูงวัยส่งผลให้ขาดแคลนแรงงาน จำนวนประชากรวัยแรงงานลดลงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 และโครงสร้างประชากรจะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ ภายในสิ้นแผนพัฒนาประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก็ร่อยหรอเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นทั้งต้นทุนในเชิงเศรษฐกิจและ

ผลกระทบร้ายแรงต่อคุณภาพชีวิตประชาชน ในขณะที่การบริหารจัดการภาครัฐยังด้อยประสิทธิภาพ ขาดความโปร่งใส และมีปัญหาคอร์รัปชันเป็นวงกว้าง จึงส่งผลให้การผลักดันขับเคลื่อนการพัฒนาไม่เกิดผลสัมฤทธิ์เต็มที่ บางภาคส่วนของสังคมจึงยังถูกทิ้งอยู่ข้างหลัง

ท่ามกลางปัญหาท้าทายหลากหลายที่เป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศในระยะยาวดังกล่าว ก็เป็นที่ตระหนักร่วมกันในทุกภาคส่วนว่าการพัฒนาประเทศไทยไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนในระยะยาวได้นั้น ประเทศต้องเร่งพัฒนาปัจจัยพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์ในทุกด้าน ได้แก่ การเพิ่มการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ซึ่งต้องดำเนินการควบคู่กับการเร่งยกระดับทักษะฝีมือแรงงานกลุ่มที่กำลังจะเข้าสู่ตลาดแรงงานและกลุ่มที่อยู่ในตลาดแรงงานในปัจจุบันให้สอดคล้องกับสาขาการผลิตและบริการเป้าหมาย และการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี รวมถึงการพัฒนาคนในภาพรวมให้เป็นคนที่สมบูรณ์ในทุกช่วงวัยที่สามารถบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลงที่เป็นสภาพแวดล้อมการดำเนินชีวิตได้อย่างดีโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาทุนมนุษย์จากการยกระดับคุณภาพการศึกษา การเรียนรู้ การพัฒนาทักษะ และยกระดับคุณภาพบริการสาธารณสุขให้ทั่วถึงในทุกพื้นที่ พร้อมทั้งต้องส่งเสริมบทบาทสถาบันทางสังคมในการกล่อมเกลาสรางคนดี มีวินัย มีค่านิยมที่ดีและมีความรับผิดชอบต่อสังคม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

สำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีภารกิจหลักในการเสนอแนะและออกแบบนโยบายด้านเศรษฐกิจการคลัง ระบบการเงิน รวมทั้งเศรษฐกิจมหภาคและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ได้ผลักดันนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ที่สำคัญ เพื่อให้ประเทศสามารถเติบโตได้อย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรองรับสถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกประเทศที่เปลี่ยนแปลง รวมถึงยกระดับศักยภาพเศรษฐกิจของไทยให้สามารถเติบโตยิ่งขึ้น รวมทั้งการพัฒนาระบบบริหารที่มีมาตรฐานและเทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยยึดหลักธรรมาภิบาล ตลอดจนเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและการยอมรับในนโยบายและผลงานของกลุ่มเป้าหมาย บุคคล และหน่วยงานทั่วไปทั้งในประเทศและต่างประเทศ

บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง มีหน้าที่ต้องปฏิบัติ ดังนี้ (1) ด้านนโยบายการคลังและนโยบายภาษีอากร ทำการเสนอแนะและออกแบบนโยบาย

แผน และมาตรการเกี่ยวกับการคลังและภาษีอากร เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของ
 รัฐบาล (2) ด้านนโยบายการเงิน นโยบายการออม และการลงทุน ทำการเสนอแนะและ
 ออกแบบนโยบาย แผน และมาตรการเกี่ยวกับระบบการเงิน การออม การลงทุน และ
 การพัฒนาตลาดทุน ตลอดจนวางแผนและดำเนินการเกี่ยวกับความร่วมมือทางการเงิน
 และการธนาคารระหว่างประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ เพื่อให้เหมาะสมกับ
 สถานการณ์และเป้าหมายในเชิงนโยบายเศรษฐกิจมหภาคและเศรษฐกิจจุลภาคของประเทศ
 (3) ด้านนโยบายเศรษฐกิจมหภาคและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ทำการเสนอแนะและ
 ออกแบบนโยบาย และมาตรการเกี่ยวกับเศรษฐกิจมหภาคและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
 รวมทั้งวางแผนประสานและดำเนินการเกี่ยวกับความร่วมมือทางการเงินและการคลัง
 ระหว่างประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ เพื่อให้เป็นไปตามข้อผูกพันระหว่างประเทศ
 และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และ (4) ด้านอื่น ๆ โดย
 ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานหรือตามที่
 กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมายสารสนเทศด้านเศรษฐกิจจึงมีความสำคัญต่อ
 การปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังเป็นอย่างมาก ทั้งทางด้าน
 เศรษฐศาสตร์ การเงิน การคลัง ภาษี กฎหมาย รวมถึงงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดย
 บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังนำความรู้มาวิเคราะห์นโยบายและวางแผนเพื่อการ-
 ออกนโยบาย กฎหมาย และมาตรการต่าง ๆ ให้กับรัฐบาล

ห้องสมุดสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง เป็นห้องสมุดเฉพาะทางด้านเศรษฐศาสตร์
 ดร. ป๋วย อึ๊งภากรณ์ เป็นผู้ริเริ่มให้มีการจัดตั้งห้องสมุดขึ้นตามโครงสร้างการแบ่งส่วน
 ราชการเพื่อให้เศรษฐกิจได้มีแหล่งศึกษา ค้นคว้า เพื่อใช้ประกอบการปฏิบัติงาน
 ห้องสมุดสำนักงานเศรษฐกิจการคลังนอกจากเป็นห้องสมุดประจำกรม คือ สำนักงาน-
 เศรษฐกิจการคลังแล้ว ยังปฏิบัติงานในฐานะห้องสมุดกระทรวงการคลังด้วย โดยได้
 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในสาขาเศรษฐศาสตร์ การเงิน การคลัง การงบประมาณ
 ภาษีอากร และสิ่งพิมพ์รัฐบาลจากหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งต่อมาในปี พ.ศ. 2543 ดร. สถิตย์
 ลิ้มพงศ์พันธุ์ ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลังในขณะนั้น ได้มีดำริให้ปรับระบบ
 การทำงานของห้องสมุดแบบดั้งเดิม พัฒนาสู่ระบบห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้เป็น
 แหล่งข้อมูลกลางที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลจากทุกแห่งได้ และให้บริการสืบค้น ยืม-คืน

จองฐานข้อมูลออนไลน์ได้ ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต เปิดให้บริการในวันที่ 3 เมษายน 2545 เป็นต้นมา

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีของ Leckie (1996) เป็นทฤษฎีเกี่ยวกับการแสวงหาสารสนเทศของบุคคลในอาชีพ โดยมีหลักว่าบุคคลมีความต้องการสารสนเทศตามอาชีพและภาระงานของแต่ละบุคคล ซึ่งจะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศ โดยมีปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นตัวแปรต่อพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศ ซึ่งผลการศึกษา มีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการศึกษาวิจัยของ Du Preez (2008) ศึกษาเรื่อง ความต้องการและพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศของที่ปรึกษาทางวิศวกรรมในแอฟริกาใต้ ผลการวิจัยพบว่า บทบาทหน้าที่และภาระงานนำไปสู่ความต้องการสารสนเทศและการตัดสินใจเลือกแหล่งสารสนเทศของที่ปรึกษาทางวิศวกรรม แหล่งสารสนเทศของที่ปรึกษาทางวิศวกรรม เช่น จากบุคคลอื่น เพื่อนส่วนตัว และความรู้ วรรณกรรมที่วางขาย การฝึกฝน หนังสือตำรา และอินเทอร์เน็ต พฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศมักหาสารสนเทศจากแหล่งภายในองค์กร จากการพูดคุยกับเพื่อนร่วมงาน แหล่งที่น่าเชื่อถือ หัวหน้างานที่มีประสบการณ์

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยได้มีความสนใจในการศึกษาพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศของผู้ใช้บริการ เพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรมของผู้ใช้บริการนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศและการให้บริการของห้องสมุดสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ให้สอดคล้องกับความต้องการและพฤติกรรมแสวงหาทรัพยากรสารสนเทศของบุคลากร ซึ่งมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและนำไปสู่การพัฒนาประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ในด้านระดับตำแหน่งและประสบการณ์ทำงาน
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความต้องการสารสนเทศในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ในด้านระดับตำแหน่งและประสบการณ์ทำงาน

สมมติฐานของการวิจัย

1. บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีระดับตำแหน่งต่างกัน มีพฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศแตกต่างกัน
2. บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีพฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศแตกต่างกัน
3. บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีระดับตำแหน่งต่างกัน มีความต้องการสารสนเทศแตกต่างกัน
4. บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความต้องการสารสนเทศแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาและความต้องการสารสนเทศในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง โดยกำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง จำนวน 227 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง เก็บข้อมูลในช่วงเดือนธันวาคม 2561 จำนวน 144 คน ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับความคลาดเคลื่อนไม่เกิน ร้อยละ 5
3. ขอบเขตด้านเนื้อหาการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย
 - 3.1 ขอบเขตด้านแหล่งสารสนเทศ ดังนี้ (1) แหล่งสารสนเทศบุคคล (2) แหล่งสารสนเทศสถาบัน (3) แหล่งสารสนเทศสื่อมวลชน และ (4) แหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต

3.2 ขอบเขตด้านความต้องการสารสนเทศ ดังนี้ (1) เนื้อหาของสารสนเทศ (2) ประเภทของสารสนเทศ (3) วัตถุประสงค์ความต้องการสารสนเทศ และ (4) ภาษาของสารสนเทศ

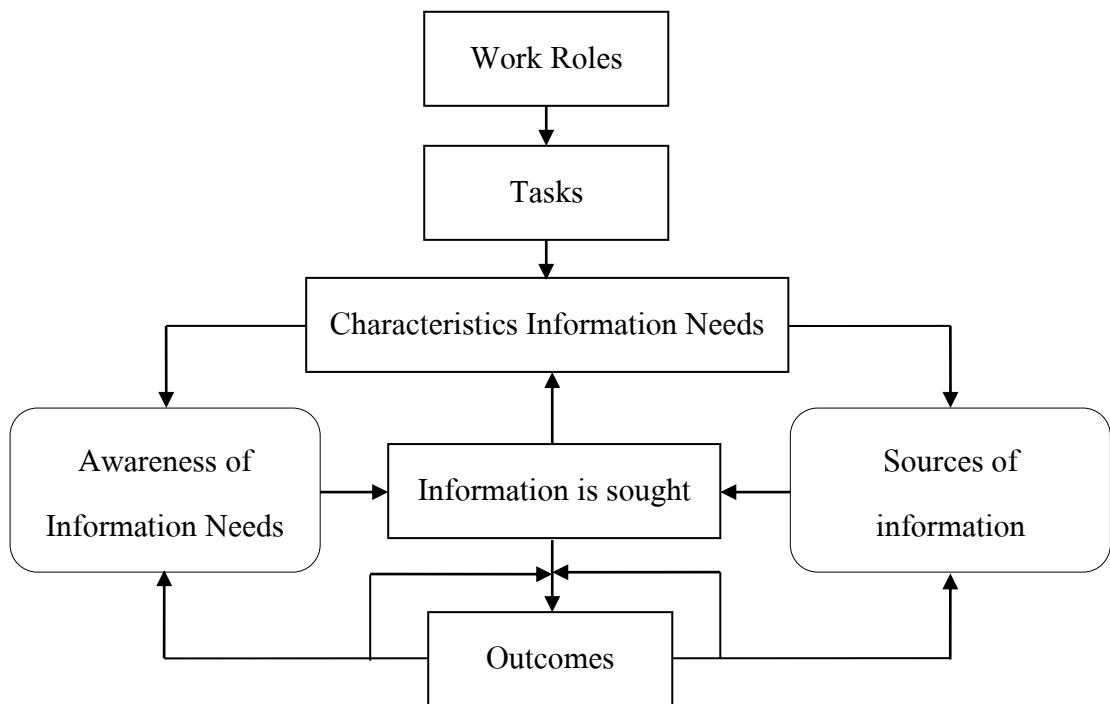
4. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

4.1 ตัวแปรต้น คือ ลักษณะเฉพาะด้านบุคคล ได้แก่ ตำแหน่งหน้าที่ ประสิทธิภาพการทำงาน

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ ความต้องการสารสนเทศ

กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีในการวิจัย

กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาจากการทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี ตัวแบบ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาจากตัวแบบของ Leckie (1996) เป็นทฤษฎีเกี่ยวกับการแสวงหาสารสนเทศของบุคคลในอาชีพ โดยมีหลักว่า บุคคลมีความต้องการสารสนเทศตามอาชีพและภาระงานของแต่ละบุคคล ซึ่งจะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ โดยมีปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นตัวแปรต่อพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ ได้แก่ คุณลักษณะของความต้องการสารสนเทศ (characteristic of information needs) การคัดเลือกแหล่งสารสนเทศที่ต้องการ และการตระหนักรู้ในความต้องการสารสนเทศ จากนั้นก็จะดำเนินการสืบค้นสารสนเทศที่ตนเองต้องการ เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการประกอบอาชีพของตน และเมื่อได้ข้อมูลเป็นที่น่าพอใจหรือตรงตามความต้องการของตนแล้วก็จะหยุดพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศนั้น แต่หากผลลัพธ์ที่ได้นั้นยังไม่เป็นที่น่าพอใจหรือไม่ตรงตามความต้องการบุคคลนั้นก็จะเริ่มพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศใหม่อีกครั้ง ดังแสดงในภาพ 1

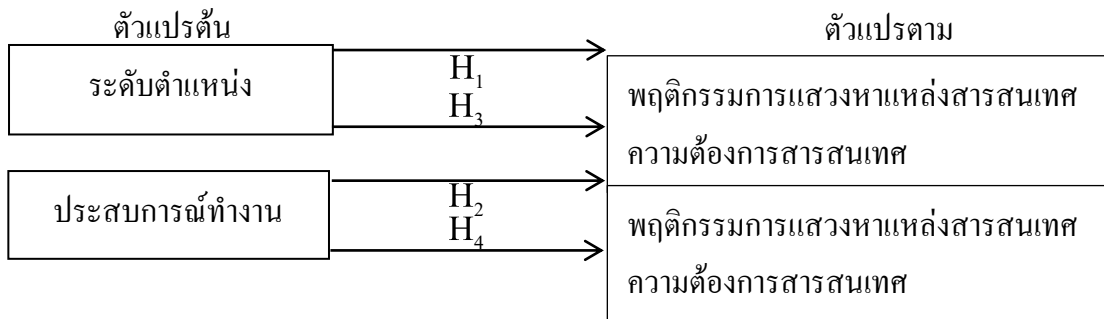

ภาพ 1 แบบจำลองโมเดลพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศ ของ Leckie

ที่มา. จาก “Modeling the Information Seeking of Professionals: A General Model Derived from Research on Engineers, Health Care”, by J. Leckie, E. Pettigrew, & C. Sylvain, 1996, *Library Quarterly*, 66(2), p. 162.

จากตัวแบบพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศของ Leckie (1996) ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาตัวแปรที่มีผลต่อพฤติกรรมแสวงหาและความต้องการสารสนเทศในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ หมายถึง กระบวนการค้นหาความรู้ในการปฏิบัติงานหรือภาระงานด้านเศรษฐศาสตร์ของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังเพื่อให้ได้สารสนเทศตรงตามความต้องการ
2. ความต้องการสารสนเทศ หมายถึง ความประสงค์หรือความต้องการที่จะได้รับสารสนเทศ เพื่อนำมาแก้ปัญหาในการทำงานและใช้ในการพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มพูนความรู้ของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
3. แหล่งสารสนเทศ หมายถึง แหล่งที่รวบรวมทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่าง ๆ ทั้งแบบกายภาพและแบบออนไลน์ เพื่อให้บริการแก่บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
4. บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง หมายถึง บุคลากรประเภทวิชาการของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเสนอแนะและออกแบบนโยบาย แผน และมาตรการเกี่ยวกับการคลังและภาษีอากร การเงิน การออมและการลงทุน มาตรการเกี่ยวกับเศรษฐกิจมหภาคและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงผลของศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ในด้านระดับตำแหน่งและประสบการณ์ทำงาน
2. ทราบถึงผลของศึกษาเปรียบเทียบความต้องการสารสนเทศในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ในด้านระดับตำแหน่งและประสบการณ์ทำงาน
3. สามารถนำผลของการวิจัยไปเป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนา และเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการให้สอดคล้องกับความต้องการของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
4. สามารถนำผลการวิจัยไปใช้วางแผนการจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศประเภทฐานข้อมูลเพื่อให้บริการแก่บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และตัวแบบต่าง ๆ ตลอดจนศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องแบ่งออกเป็นหัวข้อ ดังนี้

1. ห้องสมุดสำนักงานเศรษฐกิจการคลังและภาระหน้าที่
2. แนวคิดเรื่องสารสนเทศ
3. แนวคิดเรื่องพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศ
4. แนวคิดเรื่องความต้องการสารสนเทศ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ห้องสมุดสำนักงานเศรษฐกิจการคลังและภาระหน้าที่

ประวัติสังเขปของห้องสมุดสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.) เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการคลังมีฐานะเทียบเท่ากรม จัดตั้งเมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2504 ตามคำริของ นายสุนทร หงส์ลดารมภ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังที่เห็นความจำเป็นในการนำวิทยาการแผนใหม่เข้ามาใช้ในการบริหารและกำหนดนโยบายการคลัง ตลอดจนจะต้องมีองค์กรและบุคลากรที่จะสามารถประสานกิจกรรมที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจและการคลังของประเทศ จึงต้องมีการจัดตั้งหน่วยงานที่เหมาะสมเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าว รวมถึงให้ความช่วยเหลือทางวิชาการในการวางแผนนโยบายการคลังและเศรษฐกิจของรัฐ ตลอดจนเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สศค. ก่อตั้งขึ้นโดยยุบกองเศรษฐกิจการคลัง และกองสถิติ ในสำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง มาอยู่

ในหน่วยงานที่จัดตั้งใหม่ และแต่งตั้ง ดร. ป่วย อึ้งภากรณ์ ผู้เชี่ยวชาญการคลัง สำนักงาน ปลัดกระทรวงการคลังเป็นผู้อำนวยการ สศค. คนแรก

ดร. ป่วย อึ้งภากรณ์ เป็นผู้ริเริ่มให้มีการจัดตั้งห้องสมุดขึ้นตามโครงสร้างการแบ่ง ส่วนราชการของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ได้มอบหมายให้ห้องสมุดรวบรวมหนังสือ ที่เป็นราชการ เพื่อให้เศรษฐกิจการคลังได้มีแหล่งศึกษา ค้นคว้า เพื่อใช้ประกอบการปฏิบัติงาน ห้องสมุดสำนักงานเศรษฐกิจการคลังนอกจากเป็นห้องสมุดประจำกรม คือ สำนักงาน เศรษฐกิจการคลังแล้ว ยังปฏิบัติงานในฐานะห้องสมุดกระทรวงการคลังด้วย โดยได้ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในสาขาเศรษฐศาสตร์ การเงิน การคลัง การงบประมาณ ภาษีอากร และสิ่งพิมพ์รัฐบาลจากหน่วยงานต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งต่อมาในปี พ.ศ. 2543 ดร. สถิตย์ ลิ่มพงศ์พันธุ์ ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลังปัจจุบัน ได้มีดำริให้ ปรับระบบการทำงานของห้องสมุดแบบดั้งเดิม พัฒนาสู่ระบบห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้เป็นแหล่งข้อมูลกลางที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลจากทุกแห่งได้ และให้บริการ สืบค้น ยืม-คืน จอง ฐานข้อมูลออนไลน์ได้ ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต และระบบอินเทอร์เน็ต

การบริการของห้องสมุด

1. บริการยืม-คืนสิ่งพิมพ์
2. บริการวารสารและหนังสือพิมพ์ (รวมทั้งฉบับล่วงหน้า)
3. บริการจัดทำฤกษ์ฤกษ์
4. บริการโสตทัศนวัสดุ
5. บริการแนะนำทรัพยากรสารสนเทศใหม่ หนังสือใหม่
6. บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า
7. บริการเอกสารวิจัยส่วนบุคคล
8. บริการผลงานวิชาการ
9. บริการเอกสารเผยแพร่ของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
10. บริการสืบค้นหนังสือราชกิจจานุเบกษา
11. บริการสืบค้นเอกสารงบประมาณ สำนักงบประมาณ (รวมทั้งฉบับล่วงหน้า)
12. บริการสืบค้นข้อมูลสารนิเทศจากฐานข้อมูลประเภทต่าง ๆ

13. บริการนำชมและแนะนำการใช้ห้องสมุดแก่ผู้สนใจทั่วไป

14. บริการ Collection พิเศษ

แนวคิดเรื่องสารสนเทศ

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสารสนเทศ

สารสนเทศเป็นคำที่ให้ความหมายเกี่ยวกับข้อมูลและสื่อบันทึกความรู้รูปแบบต่าง ๆ ที่มนุษย์วาด จัดเขียนตามถ้ำ หิน แผ่นดินเหนียว หนังสัตรี ไม้ กระดาษ จนถึงบันทึกลงเทปบันทึกเสียง วิทยุทัศน์ และสื่อคอมพิวเตอร์ คำที่มีความหมายใกล้เคียงกับสารสนเทศ หรือบางครั้งอาจมีผู้ใช้แทนคำว่าสารสนเทศหลายคำ เช่น ข้อมูล ความรู้ และมีคำเกี่ยวข้องที่ใช้เรียกสารสนเทศตามรูปลักษณะของสารสนเทศต่าง ๆ ซึ่งเป็นคำศัพท์เฉพาะที่จำเป็นต้องรู้จักและทำความเข้าใจ เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาเนื้อหาเรื่องราวเกี่ยวกับสารสนเทศศาสตร์ (มาลี ลำสกุล, 2546)

ความหมายของสารสนเทศ

คำว่า สารสนเทศ (information) มีคำที่ใช้ในภาษาไทยแตกต่างกันออกไป เช่น คำว่า สนเทศ สารสนเทศ สารนิเทศ ตามการบัญญัติของราชบัณฑิตยสถาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) ส่วนความหมายของสารสนเทศมีผู้ให้ความหมายแตกต่างกันกันไป

อรอุมา สืบกระพัน (2552) กล่าวว่า สารสนเทศ หมายถึงข้อมูล ข่าวสาร ที่ผ่านการเลือกสรร ประมวลผลอย่างเป็นระบบ และจัดเก็บในรูปแบบต่าง ๆ สามารถนำไปเผยแพร่ให้เหมาะสมกับการใช้งาน ทันเวลา เพื่อเกิดประโยชน์ด้านต่าง ๆ กับบุคคลและสังคม

International Encyclopedia of Information and Library Science (2008) ให้คำจำกัดความของสารสนเทศว่า หมายถึง ข้อมูลที่ได้รับจากข้อเท็จจริง ความรู้ นำมาพัฒนาอย่างมีแบบแผนสามารถนำมาประยุกต์ใช้อย่างเป็นระบบ

มาลี ลำสกุล (2546) ได้ให้ความหมายว่า สารสนเทศ คือ ข้อมูล ข่าวสารความรู้ รูปแบบต่าง ๆ ที่มีการบันทึก ประมวลผลหรือดำเนินการด้วยวิธีใด ๆ และสามารถนำไปเผยแพร่และใช้ประโยชน์ทั้งในส่วนบุคคลและสังคม

แม่นมาส ขวลิต (2533) ให้ความหมายของสารสนเทศว่า สารสนเทศ หมายถึง ความรู้ เรื่องราว ข้อมูล ข่าวสาร ซึ่งมีการบันทึกและจัดการตามหลักวิชาการเพื่อเผยแพร่ และเพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ทั้งในส่วนบุคคลและสังคม

ประภาวดี สืบสนธิ์ (2532) ให้ความหมายไว้ว่า สารสนเทศ หมายถึง ข้อเท็จจริง เหตุการณ์ที่ผ่านกระบวนการประมวลผลมีการถ่ายทอดและการบันทึกไว้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ รายงาน โสตทัศนวัสดุ เทป คอมพิวเตอร์ ตลอดจนการถ่ายทอดในรูปแบบอื่น ๆ เช่น คำพูด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ให้ผู้รับสารได้ทราบ

ความสำคัญของสารสนเทศ

สารสนเทศนับเป็นเครื่องมือทางความคิด สารสนเทศให้อ่านแก่ผู้ใช้ในการสร้างงานให้บรรลุผลจึงมีคำกล่าวว่าสารสนเทศเปรียบได้กับทรัพย์สินที่มีค่า สารสนเทศมีความสำคัญทั้งต่อบุคคล อาชีพ และมีความสำคัญต่อสังคมในด้านต่าง ๆ ดังนี้ (ธนุ บุญญานุวัตร, 2550; มาลี ลำสกุล, 2546)

1. ความสำคัญต่อบุคคลมนุษย์จำเป็นต้องใช้สารสนเทศเพื่อการดำรงชีวิตในแต่ละวันในการประกอบภารกิจงานบุคคลที่ศึกษาหาความรู้ประสบการณ์อยู่เสมอในอาชีพเพื่อใช้ในการตัดสินใจในงานหรือวางแผนงานย่อมเป็นผู้ได้เปรียบคนที่ไม่แสวงหาความรู้เพราะมีข้อมูลประกอบความคิดใคร่ครวญคาดการณ์ล่วงหน้าเมื่อเผชิญอุปสรรคปัญหาทำให้แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ทันและไม่เสียโอกาสในการทำกิจกรรมต่าง ๆ บุคคลที่มีทักษะทางสารสนเทศหรือเป็นผู้ที่มีความสามารถในการเข้าถึงและค้นหาสารสนเทศย่อมเป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองได้ตลอดชีวิตทำให้เป็นผู้รู้เท่าทัน

2. ความสำคัญต่อองค์กร สารสนเทศมีความสำคัญต่อองค์กรในด้านการบริหารงานผู้บริหารทั้งระดับกลางและระดับสูงจำเป็นต้องใช้สารสนเทศในการวางแผนงานกำหนดจุดมุ่งหมายวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน สารสนเทศที่ผู้บริหารใช้เป็นทั้งสารสนเทศภายในองค์กร เช่น สารสนเทศที่แสดงผลการดำเนินงานขององค์กรสารสนเทศที่เกี่ยวกับ

สภาพการเงินการตลาดและสารสนเทศภายนอกองค์กร เช่น สารสนเทศเกี่ยวกับองค์กรที่เป็นคู่แข่ง สารสนเทศแนวโน้มการดำเนินธุรกิจขององค์กรกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ผู้บริหารขององค์กรใดที่มีสารสนเทศที่ถูกต้องสมบูรณ์หามาใช้ได้ทันการณ์ย่อมสามารถบริหารองค์กรให้ก้าวหน้าได้

3. ความสำคัญต่อเศรษฐกิจ เศรษฐกิจในยุคสังคมข่าวสารต้องพึ่งสารสนเทศ เรียกได้ว่า ระบบเศรษฐกิจเปลี่ยนรากฐาน ระบบอุตสาหกรรมเป็นยุคเศรษฐกิจสารสนเทศ หมายถึง การทำธุรกิจลงทุนประกอบการใด ๆ ผู้ลงทุนจำเป็นต้องแสวงหาสารสนเทศ ทั้งเกี่ยวกับวัตถุดิบ แรงงาน เงินทุน วิธีการผลิต วิธีจัดเก็บสินค้าจัดส่งและส่งออก ตลอดจนกระบวนการลงทุน ผู้ลงทุนจำเป็นต้องหาสารสนเทศประกอบการวางแผนดำเนินการ ซึ่งไม่ใช่สิ่งที่ได้เปล่า สารสนเทศเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต้องเสียค่าใช้จ่ายเท่ากับการลงทุนทางธุรกิจมีค่าใช้จ่ายในส่วนสารสนเทศด้วย ซึ่งเป็นส่วนของการลงทุนที่ได้ผลคุ้มค่า

4. ความสำคัญต่อการศึกษา สารสนเทศเป็นเครื่องมือสำคัญของการจัดระบบการเรียนการสอนในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับต้นจนถึงระดับอุดมศึกษา รวมทั้งการศึกษา ค้นคว้าวิชาต่าง ๆ กล่าวกันว่าการทำให้เยาวชนสามารถเข้าสู่ตลาดงานได้ดีและได้มากเท่าใด ขึ้นอยู่กับแหล่งทรัพยากรสารสนเทศและการสนับสนุนในการศึกษาค้นคว้าและวิจัยการจัดหาและบริการทรัพยากรสารสนเทศรองรับการเรียนการสอนในลักษณะที่เหมาะสมสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนจึงส่งเสริมให้เกิดการนำไปใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

5. ความสำคัญต่อการเมืองและการปกครอง การให้ประชาชนได้รับสารสนเทศ ช่วยพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าโดยเฉพาะสารสนเทศเกี่ยวกับการเมืองและการปกครอง ประชาชนในประเทศที่มีเสรีภาพในการได้รับรู้สารสนเทศข่าวสารข้อมูลจะมีบทบาทสำคัญในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการใช้สิทธิหรือกระบวนการทางการเมือง โดยเฉพาะในประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยซึ่งมีการเลือกตั้งผู้นำเป็นกระบวนการสำคัญการรับรู้ข่าวสารช่วยให้ประชาชนเข้าใจในระบบการปกครองการใช้สิทธิและการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้

6. ความสำคัญต่อสังคม สารสนเทศเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในกระบวนการหล่อหลอมสังคม สารสนเทศที่ถูกถ่ายทอดผ่านสื่อบันทึกต่าง ๆ ทั้งในรูปสิ่งพิมพ์

สื่อทางวิทยุโทรทัศน์คอมพิวเตอร์มีผลต่อเยาวชนที่ได้รับสารสนเทศหากเยาวชนไม่สามารถถกแถลงหรือได้รับการชี้แนะที่ถูกต้อง เยาวชนได้รับถ่ายทอดสารสนเทศสืบทอดจากพ่อแม่ในครอบครัวหรือผ่านระบบโรงเรียนซึ่งมีการสั่งสอนถ่ายทอดสารสนเทศทั้งวิชาการความรู้และวิชาชีพซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตและการสร้างสรรค์แต่ละสังคมให้พัฒนาก้าวหน้า

คุณลักษณะของสารสนเทศ

ปัจจุบันสารสนเทศมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ และสารสนเทศยังมีการบันทึกหลายรูปแบบ โดยขึ้นอยู่กับวัสดุที่ใช้ในการบันทึก ทั้งรูปแบบออนไลน์และไม่ออนไลน์ในขณะเดียวกันความต้องการสารสนเทศของผู้ใช้มีความแตกต่างกัน การแสวงหาสารสนเทศเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักวิจัยหรือนักสารสนเทศได้อธิบายไว้ดังนี้ (มาลี ลำสกุล, 2549)

1. มีเนื้อหาถูกต้อง แม่นยำ ไม่มีข้อผิดพลาด สามารถพิสูจน์ได้ หรือ ระดับของความถูกต้องเป็นที่ยอมรับ
2. ตรงตามความต้องการ หมายถึง สารสนเทศที่ตอบสนองความต้องการในการนำไปใช้ประโยชน์
3. ครบถ้วนสมบูรณ์ การใช้สารสนเทศจำเป็นต้องได้รับสารสนเทศ ประเด็นต่าง ๆ ตามหัวข้อเรื่องอย่างครบถ้วน เพื่อประกอบการตัดสินใจ หรือการใช้ ประโยชน์ในภารกิจต่าง ๆ
4. เข้าใจง่าย หมายถึง สารสนเทศที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ดี จำเป็นต้องมีการรวบรวม เรียบเรียง และนำเสนอเป็นขั้นตอน ไม่ให้รายละเอียดมากเกินไป หรือมีเนื้อหาซับซ้อนทำให้เข้าใจยาก
5. เชื่อถือได้ โดยขึ้นอยู่กับแหล่งที่มาของสารสนเทศ ว่าเป็นแหล่งรับผิดชอบการผลิต หรือต้นกำเนิดสารสนเทศอย่างเป็นทางการหรือไม่
6. ทันต่อเหตุการณ์ หมายถึง การจัดหาสารสนเทศมาใช้ประโยชน์ได้อย่างรวดเร็ว

แหล่งสารสนเทศ

แหล่งสารสนเทศ (information source) หมายถึง แหล่งที่จัดหาและรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่าง ๆ เพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้ และแหล่งสารสนเทศที่สำคัญและจำเป็นต่อผู้ใช้แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้ (พวา พันธุ์เมฆา, 2541)

1. แหล่งสารสนเทศบุคคล หมายถึง บุคคลที่เป็นช่องทางหรือเป็นแหล่งที่สามารถให้ข้อมูลสารสนเทศ ซึ่งบุคคลถือได้ว่าเป็นแหล่งสารสนเทศที่สำคัญแหล่งหนึ่ง เนื่องจากบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาเฉพาะด้าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาการต่าง ๆ เช่น อาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย เพื่อนร่วมงาน เป็นต้น

2. แหล่งสารสนเทศสถาบัน หมายถึง แหล่งที่เป็นสถาบันหรือองค์กรที่ทำหน้าที่ในการจัดหา รวบรวมทรัพยากรสารสนเทศมีการจัดเป็นระบบในง่ายต่อการเข้าถึงในการสืบค้น ได้แก่ ห้องสมุด ศูนย์สารสนเทศ ศูนย์ข้อมูล ศูนย์เอกสาร เป็นต้น ซึ่งอาจเป็นหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน

3. แหล่งสารสนเทศสื่อมวลชน หมายถึง แหล่งที่สามารถเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารออกสู่สาธารณชน สามารถเข้าถึงสารสนเทศได้โดยการชม การอ่าน ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ซึ่งเป็นตัวกลาง หรือสื่อสำคัญในการถ่ายทอดความรู้ และการแพร่กระจายข่าว

4. แหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ต หมายถึง แหล่งสารสนเทศที่ให้ข้อมูลสารสนเทศประเภทออนไลน์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เช่น เว็บไซต์ (WWW) สามารถค้นหาสารสนเทศที่ต้องการโดยใช้เครื่องมือสืบค้น (search engine) ได้แก่ ฐานข้อมูลวิชาการ เว็บไซต์ต่าง ๆ สื่อสังคมออนไลน์ (Facebook Instagram Youtube e-mail) เป็นต้น

ประเภทของทรัพยากรสารสนเทศ

ทรัพยากรสารสนเทศ หมายถึง (information resource) หมายถึง วัสดุรูปแบบต่าง ๆ ที่มีการบันทึกไว้ โดยใช้ภาษา สัญลักษณ์ ภาพ และเสียง ซึ่งอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ ซึ่งทำให้เกิดความรู้และเกิดปัญญา โดยทรัพยากรสารสนเทศแบ่งอย่างกว้าง ๆ ออกเป็น 3 ประเภท คือ วัสดุตีพิมพ์ (print materials) วัสดุไม่ตีพิมพ์ (non-print materials) และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (electronic media) (อำไพวรรณ ทัพเป็นไทย, 2553, หน้า 13)

1. วัสดุตีพิมพ์ หมายถึง ทรัพยากรสารสนเทศซึ่งบันทึกความรู้ที่มีเนื้อหาสาระเพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า อ้างอิง หรือเพื่อความบันเทิง โดยผลิตเป็นหนังสือ สิ่งพิมพ์ หรือเอกสารรูปแบบต่าง ๆ วัสดุตีพิมพ์ใช้ได้ง่าย สะดวกและไม่ต้องมีอุปกรณ์ช่วยในการอ่าน แม้ว่าในปัจจุบันเทคโนโลยีสมัยใหม่ช่วยให้มีการบันทึกความรู้หลากหลายชนิดขึ้นก็ตามแต่วัสดุตีพิมพ์ก็ยังคงมีความสำคัญและเป็นที่นิยมใช้กันโดยทั่วไป วัสดุตีพิมพ์จำแนกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้ หนังสือทั้งปวง หนังสืออ้างอิง วารสาร หนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์รัฐบาล วิทยานิพนธ์ จุลสาร กฤตภาค รายงาน และวัสดุตีพิมพ์อื่น ๆ

2. วัสดุไม่ตีพิมพ์ หมายถึง วัสดุใดก็ตามที่ต้องใช้อุปกรณ์พิเศษ เพื่อสามารถฟังและหรือมองเห็นภาพได้ วัสดุไม่ตีพิมพ์เป็นทรัพยากรสารสนเทศสำคัญเช่นเดียวกับวัสดุตีพิมพ์ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หลายทาง เช่น ใช้ค้นคว้าหรือตอบคำถามเฉพาะเรื่อง เป็นแหล่งการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาต่าง ๆ เป็นแหล่งให้ความบันเทิงและการพักผ่อนหย่อนใจ เป็นต้น วัสดุไม่ตีพิมพ์แบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้ คือ สไลด์ फिल्मสตริป แผ่นโปร่งใส วัสดุย่อส่วน ภาพยนตร์ แผ่นบันทึกภาพ เทปบันทึกภาพ แผ่นบันทึกเสียง และเทปบันทึกเสียง

3. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง สื่อที่สามารถจัดเก็บข้อมูลได้ในปริมาณมหาศาล โดยข้อมูลที่จัดเก็บอยู่ในรูปดิจิทัล สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ห้องสมุดจัดให้บริการโดยทั่วไป ได้แก่ ซีดี-รอม และฐานข้อมูลออนไลน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อมัลติมีเดีย

สรุปแนวคิดเรื่องสารสนเทศ

จากความหมายดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า สารสนเทศ หมายถึง ข้อมูล ความรู้ เหตุการณ์ ที่ผ่านกระบวนการประมวลผลมีการถ่ายทอดและเผยแพร่ในรูปแบบต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปใช้ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือความต้องการในเป้าหมาย ซึ่งแหล่งสารสนเทศที่สำคัญ ได้แก่ บุคคล สถาบัน สื่อมวลชนและบนอินเทอร์เน็ต คุณลักษณะของสารสนเทศต้องมีความถูกต้องครบถ้วน ตรงตามความต้องการ เชื่อถือ และทันเหตุการณ์ สามารถนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตและในการทำงาน

แนวคิดเรื่องพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ

ความหมายของพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ

Wilson (2000) ให้นิยามว่า พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ หมายถึง การแสวงหาสารสนเทศอย่างมีวัตถุประสงค์ โดยเป็นผลมาจากความต้องการใด ความต้องการหนึ่ง ทั้งนี้ในระหว่างแสวงหาสารสนเทศ บุคคลผู้นั้นต้องปฏิสัมพันธ์กับ ระบบสารสนเทศ ซึ่งอาจเป็นระบบสารสนเทศโดยมนุษย์ เช่น ห้องสมุด หนังสือพิมพ์ หรือระบบสารสนเทศด้วยคอมพิวเตอร์ เช่น เวิลด์ไวด์เว็บ เป็นต้น

Chen and Hernon (1982) ได้กล่าวว่า พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลกระทำเพื่อหาข้อมูล ข่าวสารที่จะตอบสนองต่อความต้องการที่ ตนตระหนักและเล็งเห็นความต้องการนี้จะแสดงออกและนำไปสู่พฤติกรรมการแสวงหา สารสนเทศ กระบวนการแสวงหาสารสนเทศจะเริ่มขึ้นเมื่อบุคคลพบว่า ต้องการสารสนเทศ เพื่อช่วยแก้ไขปัญหา หรือตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งและยุติเมื่อบุคคลนั้นไม่มีความต้องการ สารสนเทศดังกล่าวอีกต่อไป

อรอุมา สืบกระพัน (2552) กล่าวถึงพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ หมายถึง การกระทำวิธีการ หรือกิจกรรมที่แสดงออกมาอย่างมีวัตถุประสงค์ เพื่อแสวงหาข้อมูล สารสนเทศที่ต้องการ จากนั้นสารสนเทศที่ได้จะผ่านการประมวลผล วิเคราะห์ เพื่อนำมาใช้ ประโยชน์ หรือสนองความต้องการของตนเอง

ัชชาลัย วงษ์ประเสริฐ (2537) ให้ความหมายของ พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ ว่าหมายถึง กิจกรรมที่บุคคลกระทำเพื่อหาข้อมูลข่าวสารที่จะตอบสนองต่อความต้องการ ที่ตนเองได้ตระหนักและเล็งเห็นว่าสำคัญ ความต้องการที่เล็งเห็นนี้จะแสดงออกมาและ นำไปสู่การกระทำที่ทำให้ผู้ใช้ได้รับสารสนเทศมาครอบครอง

พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศมีลักษณะเป็นสหวิทยาการ โดยสารสนเทศศาสตร์ ได้ผสมผสานแนวคิดและทฤษฎีจากสาขาวิชาอื่น ๆ เช่น จิตวิทยา พฤติกรรมการสื่อสาร การตลาด และสังคมศาสตร์มาพัฒนารอบทฤษฎีและชี้นำการศึกษาวิจัย เพื่อให้เข้าใจว่า มนุษย์แสวงหาและใช้ประโยชน์จากสารสนเทศอย่างไรและนำความเข้าใจนั้นออกมา

แบบระบบสารสนเทศที่สนองตอบพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ (อารีย์ ชื่นวัฒนา, 2545, หน้า 111)

ปัจจัยในการแสวงหาสารสนเทศ

การแสวงหาสารสนเทศมีความสัมพันธ์กับปัจจัยหลายประการ ได้แก่ ผู้แสวงหาสารสนเทศ (information seeker) ภาระงานในการแสวงหาสารสนเทศ (task) ระบบค้นหาสารสนเทศ (search system) โดเมนความรู้ (domain) และผลการค้นหาสารสนเทศ (search outcome) การแสวงหาสารสนเทศจะเกิดขึ้นภายใต้บริบทของสถานการณ์เฉพาะและบริบททางกายภาพ กรอบแนวคิดดังนี้มีผู้ใช้เป็นศูนย์กลาง (สุกานดา เจริญวันชัยกุล, 2554, หน้า 9-12)

1. ผู้แสวงหาสารสนเทศหรือผู้ใช้ระบบค้นหา คือ เป็นผู้ระบุความต้องการหรือปัญหาสารสนเทศ ซึ่งก่อให้เกิดการแสวงหาสารสนเทศ กำหนดภาระงานที่จะต้องค้นหาควณภูมิสัมพันธ์กับระบบค้นหา ตรวจสอบและดึงเอาสารสนเทศที่เข้าเรื่องตลอดจนกำหนดว่ากระบวนการแสวงหาสารสนเทศจะสิ้นสุดเมื่อไร

2. ภาระงานในการแสวงหาสารสนเทศ คือ การระบุความต้องการหรือปัญหาสารสนเทศ ซึ่งก่อให้เกิดการแสวงหาสารสนเทศ ในการระบุปัญหา ผู้แสวงหาจะระบุแนวคิดหรือความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดที่เป็นตัวแทนปัญหา และหาคำมาแทนความคิด (term) แนวคิดและคำที่เป็นตัวแทนปัญหาสารสนเทศหนึ่งมีความหลากหลาย จึงเป็นเหตุให้ภาระงานมีระดับความซับซ้อนต่างกัน นอกจากนี้ภาระงานยังขึ้นอยู่กับเป้าหมายหรือคำตอบที่คาดหวังเป้าหมายจากแง่มุมของระบบหรือการค้นหาเอกสาร เป้าหมายจากแง่มุมของผู้แสวงหา คือ ความเฉพาะเจาะจง ความเที่ยงตรงของผลการค้นหา ปริมาณภาระงาน เวลาที่ใช้ในการค้นหาคำตอบและความทันทั่วถึง เป้าหมายเหล่านี้มีความเกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่ายโดยตรง เช่น การใช้ระบบ และค่าใช้จ่ายโดยอ้อม เช่น การสูญเสียเวลา กำลังสติปัญญา และอารมณ์ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ต้องการ

3. ระบบการค้นหา คือ การสร้างระบบสารสนเทศที่ประกอบด้วยฐานข้อมูลของความรู้ โดยมีส่วนต่อประสานเป็นตัวกลางระหว่างผู้ใช้กับฐานข้อมูล ระบบค้นหาสนับสนุนการแสวงหาสารสนเทศด้วยการจัดโครงสร้างความรู้และกำหนดช่องทาง

การเข้าถึง วิธีการจัดระบบความรู้จึงมีผลต่อวิธีที่ผู้ใช้จะสามารถเข้าถึงความรู้และ
การแสวงหาสารสนเทศ

4. โดเมน คือ องค์ความรู้ในสาขาวิชาหนึ่ง ๆ เช่น ประวัติศาสตร์หรือเคมี โดเมน
มีลักษณะที่หลากหลาย เช่น โดเมนส่วนใหญ่เป็นองค์ความรู้ประเภทข้อความ (text)
บางโดเมนเป็นองค์ความรู้ประเภทกราฟิก เช่น สาขาศิลปะ สถาปัตยกรรม หรือเสียง เช่น
สาขาคดนตรี หรือเป็นสารสนเทศหลายรูปแบบ เช่น สาขาภาพยนตร์ จำนวนสารสนเทศ
ระดับของการจัดระบบความรู้ของโดเมนแตกต่างกันไป บางสาขามีสารสนเทศหลายแขนง
ที่ขยายตัวอย่างรวดเร็วทำให้เกิดโดเมนย่อย ๆ มากมาย เช่น การแพทย์ ในขณะที่บางสาขา
ค่อนข้างอึดตัวและขยายตัวช้า เช่น วรรณคดีคลาสสิก บางสาขามีโครงสร้างองค์ความรู้ย่อย
มีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระเบียบ เช่น การลำดับเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ตามวันเวลา
การจัดระบบย่อยของร่างกายในสรีรวิทยา ซึ่งโดเมนต่าง ๆ ใช้ระบบค้นหาและกลยุทธ์
ในการค้นหาต่างกันตามความเหมาะสมของโดเมน

5. บริบท คือ สภาพแวดล้อมเฉพาะสถานการณ์ของการแสวงหาสารสนเทศซึ่ง
อาจจะเป็นสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เศรษฐกิจ จิตวิทยา และสังคม

5.1 บริบททางกายภาพ ได้แก่ ความสะดวกสบายในการเข้าใช้ระบบ ปัจจัยที่
ส่งเสริมหรือรบกวนสมาธิ แสงสว่าง ไฟฟ้า ระยะเวลาใกล้ไกลของแหล่งสารสนเทศ เช่น
ความแตกต่างระหว่างการแสวงหาสารสนเทศในห้องทำงานส่วนตัว กับที่สาธารณะ
 เป็นต้น

5.2 บริบททางเศรษฐกิจ ได้แก่ เวลาและค่าใช้จ่ายเป็นตัวกำหนดการเริ่มต้น
การปฏิบัติการสิ้นสุดของงานที่ก่อให้เกิดการแสวงหาสารสนเทศ

5.3 บริบททางจิตวิทยา ได้แก่ สภาพความทรงจำระยะสั้น ความมั่นใจในตัวเอง
ของผู้แสวงหา

5.4 บริบททางสังคม ได้แก่ บทบาทและสถานะของบุคคลในองค์กร โครงสร้าง
ระเบียบขั้นตอนการปฏิบัติงานภายในองค์กร ความร่วมมือของสมาชิกองค์กร บริบท
เหล่านี้ล้วนมีผลกระทบต่อการแสวงหาสารสนเทศทั้งสิ้น

6. ผลการค้นหา เป็นผลลัพธ์ที่ผู้แสวงหาได้จากการใช้ระบบสารสนเทศ
ซึ่งอาจจะเป็นคำ วลี ภาพ ตัวแทนเอกสาร หรือตัวเอกสาร ผลการค้นหาส่วนใหญ่จะให้

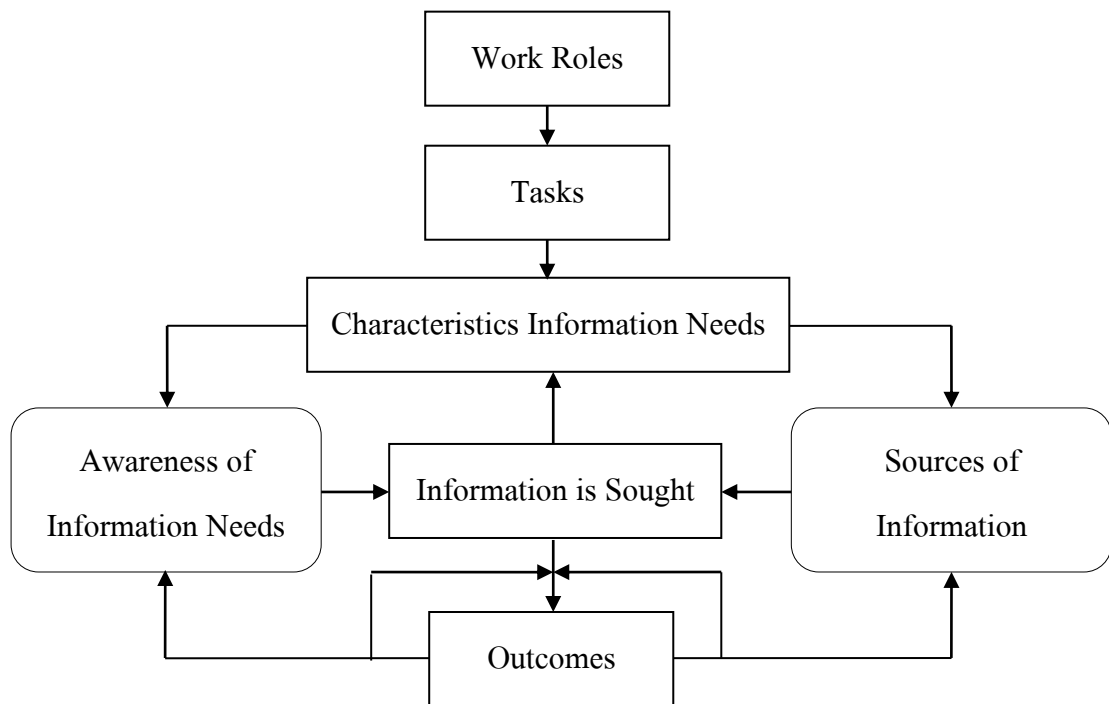
สารสนเทศที่นำไปสู่การค้นหาคือ อีก กล่าวคือ ผลการค้นหามีผลต่อการปรับแก้
ภาระงานและวิธีดำเนินการแสวงหาสารสนเทศในขณะเดียวกันผลการค้นหาให้สารสนเทศ
ที่เปลี่ยนแปลงสภาพความรู้ของผู้ค้นหา

ทั้งนี้ ผลการค้นหาสารสนเทศยังสะท้อนให้ผู้ใช่มองเห็นกระบวนการค้นหา
สารสนเทศของตนเองว่าตนมีวิธีคิดและค้นหาอย่างไร ประสพการณ์ในการค้นหาจะ
กลายเป็นความรู้ที่ผู้ใช้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาสารสนเทศในอนาคต
ต่อไป (อารีย์ ชื่นวัฒนา, 2545, หน้า 114-116)

ตัวแบบที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศ

การศึกษาพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศ จำเป็นจะต้องศึกษาตัวแบบ (model)
เนื่องจากตัวแบบสามารถแสดงให้เห็นกรอบความคิดเกี่ยวกับการแสวงหาสารสนเทศ
หรืออธิบายความสัมพันธ์ของพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศในขั้นตอนต่าง ๆ
ได้อย่างชัดเจน จากการศึกษาพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศ มีตัวแบบพฤติกรรม
การแสวงหาสารสนเทศของบุคคลในอาชีพ ของ Leckie (1996) ดังนี้

ตัวแบบ Leckie (1996) เป็นตัวแบบพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศของบุคคล
ในอาชีพ โดยมีหลักการว่าอาชีพดังกล่าวมีความต้องการสารสนเทศตามภาระงาน ซึ่งจะ
ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศ โดยมีปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นตัวแปรต่อ
พฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศ ได้แก่ คุณลักษณะของความต้องการสารสนเทศ
การคัดเลือกแหล่งสารสนเทศที่ต้องการ และการตระหนักรู้ในความต้องการสารสนเทศ
ทั้งนี้ Leckie ได้แสดงพฤติกรรมดังกล่าว ดังแสดงในภาพ 3

ภาพ 3 แบบจำลองโมเดลพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศ ของ Leckie

ที่มา. จาก “Modeling the Information Seeking of Professionals: A General Model Derived from Research on Engineers, Health Care”, by J. Leckie, E. Pettigrew, & C. Sylvain, 1996, *Library Quarterly*, 66(2), p. 163.

พฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศของ Leckie มีส่วนประกอบ 6 ส่วน ได้แก่

1. อาชีพ (work roles) คือ การทำงาน การทำกิจกรรม การประกอบอาชีพที่ไม่เป็นโทษแก่สังคม และมีรายได้ตอบแทน โดยอาศัยแรงงาน ความรู้ ทักษะ อุปกรณ์ เครื่องมือ วิธีการ แตกต่างกันไป
2. ภาระงาน (tasks) คือ บทบาทหน้าที่งานประจำของนักวิชาชีพ
3. คุณลักษณะของความต้องการสารสนเทศ (characteristic of information needs) คือ ความต้องการสารสนเทศ ที่เกิดจากสถานการณ์ของภาระงานเฉพาะซึ่งเกี่ยวข้องกับบทบาทใดบทบาทหนึ่ง ซึ่งความต้องการสารสนเทศที่เกิดขึ้นอาจไม่แน่นอนและสามารถได้รับอิทธิพลจากปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัน
4. การตระหนักรู้ในความต้องการสารสนเทศ (awareness of information needs) การตระหนักรู้หมายถึงการตระหนักรู้แหล่งสารสนเทศทั้งทางตรงหรือทางอ้อม

(ทั้งจากเพื่อนร่วมงาน ฐานข้อมูลออนไลน์ หรือคู่มือ) ตระหนักรู้รูปแบบกระบวนการแสวงหาหรือการได้รับสารสนเทศ การตระหนักรู้ยังเกี่ยวข้องกับแหล่งสารสนเทศที่ทำให้สามารถตัดสินใจเลือกได้

5. การคัดเลือกแหล่งสารสนเทศที่ต้องการ (source of information) แหล่งสารสนเทศถือว่าเป็นส่วนหนึ่งในการตัดสินใจเลือกช่องทางในการแสวงหาสารสนเทศ โดยมีเงื่อนไขที่สำคัญหลายอย่าง เช่น ความเคยชินและความสำเร็จที่ผ่านมาซึ่งทราบหรือเคยใช้มาก่อน ด้านความน่าเชื่อถือ นักวิชาชีพมักจะเชื่อถือในแหล่งสารสนเทศที่ตนเชื่อว่าถูกต้องน่าเชื่อถือ

6. ผลลัพธ์ (outcomes) ผลลัพธ์ที่ดีที่สุดของการแสวงหาสารสนเทศคือการได้รับสารสนเทศที่ต้องการและบรรลุผลของงานที่กำลังดำเนินอยู่ แต่ถ้าผลลัพธ์ของการแสวงหาสารสนเทศไม่ตรงตามความต้องการ ดังนั้นวงจรของผลป้อนกลับในตัวเองจะวนรอบใหม่ซึ่งเกี่ยวข้องกับแหล่งสารสนเทศใหม่และความตระหนักรู้ที่แตกต่างกัน ผลลัพธ์ของการแสวงหาสารสนเทศอาจเกิดจากหลายเหตุการณ์และการแสวงหาสารสนเทศ

แบบจำลองโมเดลแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศว่า สารสนเทศ คือ สิ่งที่ต้องแสวงหา และผลที่ได้จากการแสวงหาสารสนเทศ คือ ผลลัพธ์ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กับส่วนอื่น ๆ ของแบบจำลอง ตลอดจนเป็นผลย้อนกลับไปยังแหล่งของข้อมูลการตระหนักรู้และการแสวงหาสารสนเทศ

ข้อดีของตัวแบบ Leckie (1996) คือ เป็นตัวแบบที่ใช้กับนักวิชาชีพโดยตรง ซึ่งนักวิชาชีพแต่ละวิชาชีพล้วนผ่านการฝึกอบรมเฉพาะทาง เช่น วิศวกร นักวิชาชีพด้านสุขภาพ ประกอบด้วย แพทย์ ทันตแพทย์ และพยาบาล และนักกฎหมาย นักวิชาชีพบัญชี เป็นอีกวิชาชีพหนึ่งซึ่งได้รับการฝึกอบรมเฉพาะด้านเช่นกัน

ข้อจำกัดของตัวแบบ Leckie คือ ตัวแบบ Leckie ไม่ได้วิเคราะห์ถึงสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลของการทำงานว่ามีผลอย่างไรต่อการแสวงหาสารสนเทศของนักวิชาชีพ นักวิชาชีพเดียวกันที่มีสภาพแวดล้อมต่างกันอาจมีผลต่อการแสวงหาสารสนเทศแตกต่างกันไป

สรุปแนวคิดเรื่องพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ

จากความหมายดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ คือ การกระทำหรือวิธีการที่บุคคลกระทำเพื่อหาข้อมูลข่าวสารที่ตอบสนองความต้องการ เพื่อช่วยแก้ปัญหา หรือตัดสินใจในการปฏิบัติงาน และพฤติกรรมจะยุติเมื่อบุคคลนั้น ไม่มีความต้องการสารสนเทศดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาพฤติกรรม การแสวงหาและความต้องการสารสนเทศในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงาน- เศรษฐกิจการคลัง โดยใช้ตัวแบบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของบุคคลในอาชีพ ของ Leckie ซึ่งประกอบด้วย 6 ส่วน ดังนี้ (1) อาชีพ (2) ภาระงาน (3) คุณลักษณะของ ความต้องการสารสนเทศ (4) ความตระหนักรู้ในความต้องการสารสนเทศ (5) การคัดเลือก แหล่งสารสนเทศที่ต้องการ และ (6) ผลลัพธ์ โดยแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมการแสวงหา สารสนเทศว่าสารสนเทศ คือ สิ่งที่ต้องแสวงหา และผลที่ได้จากการแสวงหาสารสนเทศ คือ ผลลัพธ์ ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กับส่วนอื่น ๆ ของตัวแบบ ตลอดจนเป็นผลย้อนกลับไปยัง แหล่งของข้อมูลการตระหนักรู้และการแสวงหาสารสนเทศ

แนวคิดเรื่องความต้องการสารสนเทศ

ความหมายของความต้องการสารสนเทศ

สิริยุดา สิทธิบุญ (2541) ให้ความหมายของความต้องการสารสนเทศว่า การที่ บุคคลพบว่าตนเองอยู่ในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งที่ทำให้ต้องตัดสินใจค้นหา คำตอบ หรือหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และมีความต้องการสารสนเทศเพื่อนำมาใช้ในการนี้มาก สถานการณ์นี้ทำให้ผู้ใช้เล็งเห็นความต้องการของตนเอง

ระดับความต้องการสารสนเทศ

มนุษย์มีความแตกต่างกันในด้านร่างกายและอารมณ์ ดังนั้น ความต้องการ สารสนเทศที่แตกต่างกันจึงมีผลต่อพฤติกรรมการแสวงหาและความต้องการสารสนเทศ ที่แตกต่างกันเช่นกัน ซึ่งความต้องการสารสนเทศนั้นสามารถจำแนกตามลำดับชั้น ทางจิตวิทยา 4 ชั้น ดังนี้ (พุทธพร โกศิยะกุล 2543, หน้า 11-12)

1. ความต้องการที่เกิดจากสัญชาตญาณ (visceral needs) เป็นความต้องการที่บุคคลยังไม่ได้ตระหนัก (dormant needs) หรือความต้องการที่อยู่ในจิตใต้สำนึกเป็นความต้องการสารสนเทศที่มีอยู่จริงในตัวคนแต่บุคคลนั้น ๆ ยังไม่ได้ตระหนักว่าสารสนเทศต่าง ๆ จะช่วยแก้ปัญหาหรือสนองความต้องการสารสนเทศของตนในเรื่องต่าง ๆ ได้ บุคคลจะยังไม่สามารถแสดงความต้องการสารสนเทศประเภทนี้ของตนออกมาเป็นภาษาหรือคำพูด และบุคคลนั้น ๆ จะรู้ว่าตนเองต้องการสารสนเทศก็ต่อเมื่อไม่สามารถตอบสนองความต้องการสารสนเทศของตนเองได้ ความต้องการสารสนเทศนี้จะเปลี่ยนแปลงไปเมื่อบุคคลนั้น ๆ ได้รับสารสนเทศเพิ่มเติมหรือได้ทราบว่ามีแหล่งสารสนเทศที่มีคุณค่า

2. ความต้องการที่ตระหนักได้ (conscious needs) หรือความต้องการที่แสดงออก (unexpressed needs) เป็นความต้องการสารสนเทศที่มีปรากฏและบุคคลนั้น ๆ ก็ตระหนักถึงความต้องการสารสนเทศของตนเอง แต่จะยังไม่ทำอะไรเกี่ยวกับความต้องการสารสนเทศนั้น ๆ เพราะอาจจะยังไม่สามารถแสดงความต้องการสารสนเทศของตนเองออกมา หรือยังไม่ต้องการแสดงออกมา และถึงแม้ว่าจะต้องการแสดงออกมาให้รับรู้แต่บุคคลยังไม่สามารถจะแสดงความต้องการออกมาได้ชัดเจนเป็นที่เข้าใจกับบุคคลทั่วไป

3. ความต้องการที่แสดงออก (formalized/expressed/articulated needs) เป็นความต้องการสารสนเทศที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลนั้น ๆ มีข้อข้องใจหรือสนองความต้องการสารสนเทศเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ และต้องการสารสนเทศมาไขข้อข้องใจหรือตอบสนองความต้องการของตัวเอง และบุคคลนั้นยังสามารถรวบรวมความคิด ระบุดความต้องการของตัวเองและสามารถสื่อสารข้อคำถามหรือปัญหาของตนเองออกมาให้ผู้อื่นเข้าใจได้ชัดเจน

4. ความต้องการที่ปรับตามระบบสารสนเทศ (compromised needs) เป็นความต้องการสารสนเทศที่บุคคลนั้นสามารถเข้าใจ ดีความเอกสารตลอดจนทรัพยากรของระบบสารสนเทศที่มีอยู่ให้ตอบสนองความต้องการสารสนเทศนั้นได้ ในกรณีนี้บุคคลจะเป็นผู้ที่ตระหนักรู้ เข้าใจความต้องการสารสนเทศของตนจนสามารถปรับความต้องการสารสนเทศให้สอดคล้องกับระบบสารสนเทศที่มีอยู่

วัตถุประสงค์ของความต้องการสารสนเทศ

สารสนเทศทุกรูปแบบตั้งแต่ ข้อมูล ข้อเท็จจริง ข่าวสาร เรื่องราว ความคิด ตลอดจนถึงวิชาความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ เป็นสิ่งจำเป็นแก่นมนุษย์ทุกเพศทุกวัยตั้งแต่ สมัยดึกดำบรรพ์จนถึงปัจจุบัน การใช้สารสนเทศทุกยุคทุกสมัยแม้จะมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันตามความเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและสังคม แต่ก็จะไม่แตกต่างกันมากนัก ในด้านที่เป็นแก่นสำคัญของชีวิต ซึ่งสามารถจำแนกวัตถุประสงค์ของความต้องการสารสนเทศได้ ดังนี้ (ครรชิต มาลัยวงศ์, 2541; จันทิมา เขียวแก้ว และนฤมล รุจิพร, 2545)

1. เพื่อตอบสนองความอยากรู้ เป็นความต้องการที่อยากมีประสบการณ์ใหม่ ๆ ซึ่งเป็นธรรมชาติของมนุษย์อย่างหนึ่ง และยิ่งอยู่ในสังคมปัจจุบันที่มีอะไรเปลี่ยนแปลง มีประสบการณ์ใหม่ ๆ ตลอดเวลา สารสนเทศทำเป็นคนทันสมัยไม่ล้าหลังและก้าวทันโลก

2. เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ บุคคลต้องตัดสินใจในการกระทำหรือไม่กระทำ สิ่งต่าง ๆ ทุกวันตลอดเวลา ไม่ว่าเรื่องเล็กน้อยที่ไม่เกิดผลกระทบมากนัก จนถึงเรื่องใหญ่ สำคัญที่มีผลกระทบต่อบุคคลและสังคมอย่างกว้างขวาง การตัดสินใจที่ต้องการให้เกิดผล ดังประสงค์นั้นจำเป็นต้องใช้ข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้ เรื่องราว ตลอดจนวิชาการที่เกี่ยวข้อง เป็นเครื่องประกอบที่สำคัญ มิฉะนั้นแล้วอาจเกิดการผิดพลาดได้ เช่น จะรับประทานยา จำนวนกี่เม็ดเวลาไหน ต้องอ่านสลากก่อน การจะปรับปรุงบุคลิกภาพตนให้เด่นขึ้นก็ต้อง มีสารสนเทศเกี่ยวกับการแต่งกาย การปรับปรุงวิธีการพูด การแต่งหน้า เป็นต้น หรือในการตัดสินใจทางธุรกิจ เช่น การตัดสินใจในการลงทุนผลิตสินค้าอย่างใดอย่างหนึ่ง ต้องศึกษาสารสนเทศเกี่ยวกับสินค้านั้นให้ครบถ้วน เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับการตลาด ความรู้เกี่ยวกับวัตถุดิบ ชนิด และแหล่งวัตถุดิบ เทคโนโลยีการผลิต และอุปกรณ์การผลิต แหล่งเงินทุน และวิธีกู้ยืม บุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญระดับต่าง ๆ ในการจัดการผลิต และจำหน่ายระเบียบข้อบังคับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น เมื่อได้สารสนเทศต่าง ๆ ครบถ้วนแล้วจึงนำมาศึกษาวิเคราะห์ประมวลผลจนสามารถคาดคะเนผลได้ผลเสีย ปัญหาที่เกิดขึ้นตลอดจนวิธีแก้ปัญหาได้ถี่ถ้วนและจึงตัดสินใจว่าจะผลิตหรือไม่ผลิต สินค้านั้น ๆ

3. เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตส่วนตัวและการทำงาน ปัญหาคือเหตุขัดข้องหรือ กีดขวางไม่ให้ความตั้งใจหรือการกระทำบรรลุผลดังวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในชีวิต

ส่วนตัวและการทำงาน ปัญหาเกิดขึ้นได้เสมอเมื่อเกิดขึ้นและจะมีผลเสียหายแก่งานและจิตใจ งานไม่เสร็จหรือเสร็จแต่ไม่เรียบร้อยบริบูรณ์ จิตใจหดหู่ ท้อแท้ โกรธ เกลียด ความรู้สึก เช่นนี้เป็นผลร้ายแก่ตนและไม่ช่วยแก้ปัญหา ความรู้ความเข้าใจในทางศาสนาเป็นทางหนึ่ง ที่จะช่วยให้จิตใจสงบยอมรับความจริงใจ สามารถมองเห็นลักษณะและต้นเหตุของ ปัญหาได้ แต่สารสนเทศดังกล่าวก็ยังไม่เพียงพอต่อความอยู่รอด จึงจำเป็นต้องแสวงหา ข้อมูลใหม่ เทคนิคใหม่ ความรู้ใหม่ หรือเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องที่ยังบกพร่องและเป็น สาเหตุของความล้มเหลว สารสนเทศที่จำเป็นเหล่านี้จะได้จากการอ่าน การวิจัย การศึกษาเพิ่มเติม การดูงาน ฟังการบรรยาย อภิปราย และได้ถามผู้รู้ นำความรู้ที่รวบรวม ได้มาวิเคราะห์ปัญหาต่อไปตามแต่สถานการณ์ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทั่วไปในชีวิตประจำวัน เช่น ปัญหาด้านโภชนาการ การเดินทาง การเงิน เพื่อความอยู่รอดเมื่อเผชิญภาวะวิกฤต เช่น ในเวลาเจ็บป่วย ตกงาน ปัญหาครอบครัว หรือเพื่อการสร้างความบันเทิง ผ่อนคลาย ความตึงเครียด เป็นต้น

4. เพื่อการศึกษาและพัฒนาทั้งในส่วนตนและสังคม การที่บุคคลจะสามารถต่อสู้ และใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนและสังคมได้นั้น จำเป็นต้องมีความรู้ เฉลียวฉลาด มีสติปัญญา คุณธรรม รวมทั้งความรู้สึกที่สงบและมั่นคง การศึกษาเป็นหัวใจของการพัฒนาคนทุกด้าน สารสนเทศในรูปแบบและเนื้อหาต่าง ๆ มี ส่วนกระตุ้นให้สมองทำงานตลอดเวลา เช่น รับรู้สิ่งที่เห็นหรือสิ่งที่ฟัง ตีความหมาย เทียบเคียงกับสิ่งที่ได้เห็น ได้ฟัง ได้มีประสบการณ์มาก่อน สรุปความคิด และจำไว้เพื่อ ใช้ประโยชน์ต่อไป สติปัญญา ความรู้ ความเฉลียวฉลาด และคุณธรรมของบุคคลเกิดจาก การได้เข้าถึงสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอตามความสามารถในการเรียนรู้ ซึ่งจะต้องพัฒนา ขึ้นไปตามระดับอายุ และระดับการศึกษา การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตไม่มีวันจบสิ้น ความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้นเสมอจำเป็นต้องเพิ่มพูนความรู้ให้ทันสมัย สารสนเทศจึงเป็น สิ่งจำเป็นตลอดไป

5. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานหรือบริหารงาน ความแตกต่าง ระหว่างบุคคล หน่วยงาน และสังคม ที่พัฒนาแล้วกับที่ยังไม่พัฒนานั้น เห็นได้ชัดจาก คุณภาพของผลิตผลและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานหรือบริหารงานให้ได้ดัง วัตถุประสงค์ ในหน่วยงานที่พัฒนาแล้วผลิตผลมีคุณภาพและปริมาณตามต้องการภายใน

เวลากำหนด ไม่สิ้นเปลืองแรงงาน เวลา และค่าใช้จ่ายเกิดจำเป็น บุคคลในหน่วยงานมีความสามารถและความสุขในการทำงาน ตรงกันข้ามกับในหน่วยงานที่ไม่พัฒนา สาเหตุของความแตกต่าง คือ การเห็นและไม่เห็นความจำเป็นของการใช้สารสนเทศ ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคใหม่ ๆ ในการผลิตความรู้ทางด้านบริหารและการจัดการด้านการเงิน บุคลากร สถานที่ อุปกรณ์ เหล่านี้จำเป็นอย่างยิ่งในการปรับปรุงงาน

6. เพื่อสนับสนุนการค้นคว้าวิจัย ในการดำเนินการวิจัยให้มีประสิทธิภาพ นักวิจัยต้องใช้สารสนเทศหลายรูปแบบเพื่อการค้นคว้าวิจัยให้รู้เรื่องหนึ่งเรื่องใดให้ถ่องแท้ หรือเพื่อนำผลมาใช้ในการพัฒนางานหรือสร้างงานใหม่ ๆ ดังนี้

6.1 นักวิจัยต้องทราบว่าเป็นเรื่องที่กำลังจะวิจัยได้มีผู้อื่นวิจัยไว้แล้วหรือไม่ และถ้ามี ผลของการวิจัยเป็นอย่างไร ทั้งนี้เพื่อประหยัดเวลา แรงงาน ค่าใช้จ่ายในการทำ การวิจัยซ้ำซ้อนในเรื่องเดียวกัน ผลของการวิจัยนั้นจะช่วยให้ความรู้ความคิดซึ่งอาจนำไปใช้ประโยชน์และขยายผลต่อไปได้

6.2 นักวิจัยทราบว่าเรื่องที่กำลังจะวิจัยมีผู้อื่นได้วิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องหรือใกล้เคียงไว้แล้วบ้าง ผลเป็นอย่างไร จะได้นำมาประกอบหรือเกื้อกูลการวิจัยของตน

6.3 นักวิจัยต้องการข้อมูลทางสถิติและตัวเลขต่าง ๆ ในเรื่องที่กำลังจะวิจัย ข้อมูลเหล่านี้ส่วนหนึ่งนักวิจัยอาจเก็บเอง ส่วนหนึ่งอาจได้จากสถิติและตัวเลขที่มีผู้รวบรวมไว้แล้วและเชื่อถือได้

6.4 นักวิจัยต้องการทราบแหล่งสารสนเทศทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง มีทั้งหนังสือ ตำรา วารสารทางวิชาการ สื่ออื่น ๆ ทางวิชาการ ตลอดจนทำเนียบนามผู้เชี่ยวชาญ สถาบันและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

สรุปแนวคิดเรื่องความต้องการสารสนเทศ

จากความหมายดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า ความต้องการสารสนเทศ จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลพบว่าตนเองอยู่ในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งที่ทำให้ต้องแสวงหาคำตอบ หรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อตอบสนองความอยากรู้ สนับสนุนการตัดสินใจ แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตส่วนตัวและการทำงาน การศึกษาและพัฒนาทั้งใน

ส่วนตนและสังคม เพิ่มประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานหรือบริหารงาน และสนับสนุนการค้นคว้าวิจัย ในการดำเนินการวิจัยให้มีประสิทธิภาพ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

วิมล คำชู (2540) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักเศรษฐศาสตร์ธนาคารแห่งประเทศไทย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง คือนักเศรษฐศาสตร์ จำนวน 136 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเศรษฐศาสตร์ ธนาคารแห่งประเทศไทย ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศเพื่อการปฏิบัติงาน

วัชรภรณ์ ดังควนิษฐ์ (2554) ศึกษาเรื่อง ความต้องการสารสนเทศของบุคลากรในกระทรวงยุติธรรม โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง คือนักบุคลากรในกระทรวงยุติธรรม จำนวน 312 คน ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรส่วนใหญ่ใช้สารสนเทศเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ประเภททรัพยากรที่ใช้คือ หนังสือและตำราทางกระบวนการยุติธรรมมากที่สุด

อรอุมา สืบกระพัน (2552) ศึกษาเรื่อง ความต้องการสารสนเทศและพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของบริษัทวิศวกร แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) สำนักปฏิบัติการส่วนภูมิภาค-ภาคเหนือ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 130 คน ผลการวิจัยพบว่า วิศวกรนิยมใช้แหล่งสารสนเทศที่ใกล้ตัว เช่น จากเพื่อน/ผู้ร่วมงาน และแหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตในระดับมาก

นงลักษณ์ เนื่ออ่อน (2544) ศึกษาเรื่อง การใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการสอนของครูในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2543 จำนวน 432 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีความต้องการใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการสอนไม่แตกต่างกัน

ขวัญตา เหลืองมั่นคง (2555) ศึกษาเรื่อง การใช้และความต้องการสารสนเทศของนักวิทยาศาสตร์และนักวิชาการด้านพลังงานนิวเคลียร์และรังสี สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ

โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง คือ นักวิทยาศาสตร์และนักวิชาการด้านพลังงานนิวเคลียร์และรังสี จำนวน 186 คน ผลการวิจัยพบว่า นักวิทยาศาสตร์และนักวิชาการด้านพลังงานนิวเคลียร์และรังสี มีการใช้และความต้องการสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญด้านระดับการศึกษา

อัญชลี สากระแสร์ (2545) ศึกษาเรื่อง *ความต้องการและการใช้สารสนเทศสิ่งแวดล้อมของอาจารย์ผู้สอนวิชาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัยของรัฐ* โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง คือ อาจารย์ผู้สอนวิชาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม 123 คน ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ต้องการสารสนเทศด้านการจัดการอุตสาหกรรมระดับมาก ต้องการทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นสิ่งตีพิมพ์ หนังสือ ตำรา และวารสาร โดยใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการสอน การวิจัยและเขียนบทความวิชาการ อาจารย์ส่วนใหญ่ใช้แหล่งสารสนเทศจากภายในสถาบัน

อรพินท์ ลูกอินทร์ (2554) ศึกษาเรื่อง *การทำวิจัยและการใช้สารสนเทศของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน* โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง คือ อาจารย์ที่ทำงานวิจัยและปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยเอกชน 33 แห่ง จำนวน 253 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกันมีความต้องการใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการสอนไม่แตกต่างกัน

วราภรณ์ จันทศักดิ์ (2555) ศึกษาเรื่อง *บทบาทของสำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยขอนแก่น ในการสนองความต้องการสารสนเทศของนักวิจัย* โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง คือ นักวิจัยประจำศูนย์วิจัยเฉพาะทางของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ทั้ง 21 แห่ง จำนวน 304 คน ผลการวิจัยพบว่า นักวิจัยส่วนใหญ่ใช้เครื่องมือสืบค้นสารสนเทศ ได้แก่ Search Engine เช่น Google Scholar, Scirus

กฤษฎา แสนวา (2542) ศึกษาเรื่อง *การใช้สารสนเทศทางการพยาบาลของพยาบาลโรงพยาบาลมหาสารคาม* โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง คือ พยาบาลที่ปฏิบัติงานโรงพยาบาลมหาสารคาม จำนวน 151 คน ผลการวิจัยพบว่า พยาบาลมีวัตถุประสงค์การใช้สารสนเทศเพื่อการปฏิบัติงานในการดูแลและรักษาพยาบาล

โสภิ์ อุณรุท (2546) ศึกษาเรื่อง การใช้สารสนเทศของพยาบาลในโรงพยาบาลของรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง คือ พยาบาลในโรงพยาบาลของรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 382 คน ผลการวิจัยพบว่า พยาบาลมีความต้องการประเภทของสารสนเทศในระดับมาก ได้แก่ หนังสือ ตำรา วิชาการ และคู่มือการปฏิบัติงาน

วิสาข์ สุทธิบริบาล (2554) ศึกษาเรื่อง การใช้สารสนเทศของพยาบาลวิชาชีพสังกัดโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง คือ พยาบาลวิชาชีพสังกัดโรงพยาบาล จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า โรงพยาบาลภูมิพลอดุลยเดช และโรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า จำนวน 315 คน ผลการวิจัยพบว่า พยาบาลวิชาชีพใช้แหล่งสารสนเทศบุคคล และห้องสมุดในระดับปานกลาง โดยพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การทำงานและแผนกที่ปฏิบัติงานต่างกันมีพฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศโดยรวมและแต่ละแหล่งไม่แตกต่างกัน

รัตนกรณีย์ หลุ่มเพ็ด (2554) ศึกษาเรื่อง การใช้สารสนเทศของพยาบาลในกลุ่มโรงพยาบาลกรุงเทพภาคใต้ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง คือ พยาบาล จำนวน 408 คน ผลการวิจัยพบว่า พยาบาลและนักวิชาการแพทย์เลือกใช้แหล่งสารสนเทศบุคคล ด้านเพื่อนร่วมงานอยู่ในระดับมาก

งานวิจัยในต่างประเทศ

Du Preez (2008) ศึกษาความต้องการและพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของที่ปรึกษาทางวิศวกรรมในแอฟริกาใต้ โดยใช้ตัวแบบของ Leckie (1996) กลุ่มตัวอย่าง คือ ที่ปรึกษาทางวิศวกรรม จำนวน 76 คน ผลการวิจัยพบว่า บทบาทหน้าที่และภาระงานนำไปสู่ความต้องการสารสนเทศและการตัดสินใจเลือกแหล่งสารสนเทศของที่ปรึกษาทางวิศวกรรม แหล่งสารสนเทศของที่ปรึกษาทางวิศวกรรม เช่น จากบุคคลอื่น แฟ้มส่วนตัว และความรู้ วรรณกรรมที่วางขาย การฝึกฝน หนังสือตำรา และอินเทอร์เน็ต พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศมักหาสารสนเทศจากแหล่งภายในองค์กร จากการพูดคุยกับเพื่อนร่วมงาน แหล่งที่น่าเชื่อถือ หัวหน้างานที่มีประสบการณ์

Zawawi and Majid (2001) ศึกษาความต้องการสารสนเทศและพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักวิทยาศาสตร์ชีวการแพทย์ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักวิทยาศาสตร์ชีวการแพทย์ จำนวน 84 คน ผลการวิจัยพบว่า สารสนเทศที่ต้องการมากที่สุดคือ หนังสืองานวิจัย และบทความในวารสาร และแหล่งสารสนเทศที่สำคัญ คือ เพื่อนร่วมงาน แหล่งสารสนเทศที่ใช้มากที่สุด คือ อินเทอร์เน็ตและอีเมล

Cool (2000) ศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักวิศวกรด้านการบินและอวกาศในการเลือกใช้แหล่งสารสนเทศด้านสิ่งแวดล้อม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักวิศวกรด้านการบินและอวกาศ จำนวน 14 คน ผลการวิจัยพบว่า นักวิศวกรการบินและอวกาศนิยมใช้แหล่งข้อมูลบุคคล ได้แก่ เพื่อนร่วมงานหรือสมาชิกคนใกล้ชิดในการหาข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการทำงานของพวกเขา

Cogdill (2003) ศึกษาความต้องการและการแสวงหาสารสนเทศในการพยาบาล
พื้นฐาน: กรณีศึกษาพยาบาลเวชปฏิบัติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง คือ พยาบาลเวชปฏิบัติ จำนวน 300 คน ผลการวิจัยพบว่า พยาบาลที่จบปริญญาโท มีความต้องการและแสวงหาสารสนเทศมากกว่าพยาบาลที่ไม่จบปริญญาโท แหล่งสารสนเทศส่วนใหญ่ใช้แหล่งสารสนเทศบุคคลโดยปรึกษาเพื่อนร่วมงานในระดับมาก

Baker (2004) ศึกษาความต้องการสารสนเทศของตำรวจหญิงที่เกี่ยวข้องกับการปลอมตัวเป็นโสเภณีในเมือง Midelwestern City ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยใช้ตัวแบบของ Leckie (1996) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ การสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่าง คือ ตำรวจหญิง จำนวน 7 คน ผลการวิจัยพบว่า ตำรวจหญิงต้องการสารสนเทศตลอดเวลาอย่างรวดเร็วและถูกต้อง และมีการแสวงหาสารสนเทศใหม่ ๆ ตามบริบทของสถานที่ที่ปฏิบัติงานรวมทั้งมีแหล่งสารสนเทศได้ทุกแห่ง ทุกประเภท

ตาราง 1

สรุปผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัย/ปี	กลุ่มตัวอย่าง/จำนวน	ผลการวิจัย
วิมล คำชู (2540)	นักเศรษฐศาสตร์ จำนวน 136 คน	นักเศรษฐศาสตร์ ธนาคารแห่งประเทศไทย ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศเพื่อการปฏิบัติงาน
วัชรารักษ์ ตั้งควนิษฐ์ (2554)	บุคลากรในกระทรวง- ยุติธรรม จำนวน 312 คน	นิติกรและนักวิเคราะห์นโยบาย และแผน มีความต้องการใช้ประเภท สารสนเทศในระดับมาก คือ สื่อสิ่งพิมพ์ และตำราทางกระบวนการ ยุติธรรม
อรอุมา สืบกระพัน (2552)	วิศวกร จำนวน 130 คน	พฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศของ บริษัทวิศวกร แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด ใช้สารสนเทศในการ- ทำงานเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ทันสมัย โดยแสวงหาสารสนเทศจากตนเอง มากที่สุด รองลงมาคือ จากเพื่อน/ ผู้ร่วมงาน และประเภทของทรัพยากร ที่แสวงหา คือ อินเทอร์เน็ต
นงลักษณ์ เนื่ออ่อน (2544)	ข้าราชการครูที่ปฏิบัติ หน้าที่ในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2543 จำนวน 432 คน	ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีความต้องการใช้สารสนเทศเพื่อ ประกอบการสอนไม่แตกต่างกัน

ตาราง 1 (ต่อ)

ผู้วิจัย/ปี	กลุ่มตัวอย่าง/จำนวน	ผลการวิจัย
ขวัญตา เหลืองมันคง (2555)	นักวิทยาศาสตร์และ นักวิชาการด้าน พลังงานนิวเคลียร์และ รังสี จำนวน 186 คน	นักวิทยาศาสตร์และนักวิชาการด้าน พลังงานนิวเคลียร์และรังสี มีการใช้ และความต้องการสารสนเทศโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบ การใช้สารสนเทศพบว่ามี ความ- แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญด้านระดับ การศึกษา
อัญชลี สากระแสร์ (2545)	อาจารย์ผู้สอนวิชา เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม 123 คน	อาจารย์ต้องการสารสนเทศด้าน การจัดการอุตสาหกรรมระดับมาก ต้องการทรัพยากรสารสนเทศที่เป็น สิ่งตีพิมพ์ หนังสือ ตำรา และวารสาร โดยใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการสอน การวิจัยและเขียนบทความวิชาการ อาจารย์ส่วนใหญ่ใช้แหล่งสารสนเทศ จากภายในสถาบัน
อรพินท์ ลูกอินทร์ (2554)	อาจารย์ที่ทำงานวิจัย และปฏิบัติงานใน มหาวิทยาลัยเอกชน 33 แห่ง จำนวน 253 คน	ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีความต้องการใช้สารสนเทศเพื่อ ประกอบการสอนไม่แตกต่างกัน
วราภรณ์ จันทศักดิ์ (2555)	นักวิจัยประจำศูนย์- วิจัยเฉพาะทางของ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ทั้ง 21 แห่ง จำนวน 304 คน	นักวิจัยส่วนใหญ่ใช้เครื่องมือสืบค้น สารสนเทศ ได้แก่ Search Engine เช่น Google Scholar, Scirus

ตาราง 1 (ต่อ)

ผู้วิจัย/ปี	กลุ่มตัวอย่าง/จำนวน	ผลการวิจัย
กฤษณา แสนวา (2542)	พยาบาลที่ปฏิบัติงาน โรงพยาบาลมหาสารคาม จำนวน 151 คน	พยาบาลมีวัตถุประสงค์การใช้ สารสนเทศเพื่อการปฏิบัติงาน ในการดูแลและรักษาพยาบาล
โสภิ อุนรุต (2546)	พยาบาลใน โรงพยาบาลของรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 382 คน	พยาบาลมีความต้องการประเภท ของสารสนเทศในระดับมาก ได้แก่ หนังสือ ตำราวิชาการ และคู่มือ การปฏิบัติงาน
วิสาข์ สุทธิ บริบาล (2554)	พยาบาลวิชาชีพสังกัด- โรงพยาบาล จำนวน 3 แห่ง จำนวน 315 คน	ผลการวิจัย พบว่า พยาบาลวิชาชีพ ใช้แหล่งสารสนเทศบุคคล และ ห้องสมุดในระดับปานกลาง โดย พยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์ การทำงานและแผนกที่ปฏิบัติงาน ต่างก็มีพฤติกรรมการแสวงหา แหล่งสารสนเทศโดยรวมและ แต่ละแหล่งไม่แตกต่างกัน
รัตนภรณ์ หลุมพีต (2554)	พยาบาล จำนวน 408 คน	พยาบาลและนักวิชาการแพทย์เลือกใช้ แหล่งสารสนเทศบุคคล ด้านเพื่อน- ร่วมงานอยู่ในระดับมาก
Du Preez (2008)	ปริกษาทางวิศวกรรม จำนวน 76 คน	บทบาทหน้าที่และภาระงานนำไปสู่ ความต้องการสารสนเทศและการ- ตัดสินใจเลือกแหล่งสารสนเทศของที่ ปริกษาทางวิศวกรรม แหล่งสารสนเทศ ของที่ปริกษาทางวิศวกรรม เช่น จากบุคคลอื่น เพิ่มส่วนตัว และความรู้ วรรณกรรมที่วางขาย การฝึกฝน

ตาราง 1 (ต่อ)

ผู้วิจัย/ปี	กลุ่มตัวอย่าง/จำนวน	ผลการวิจัย
		หนังสือ ตำรา และอินเทอร์เน็ต พฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศมัก หาสารสนเทศจากแหล่งภายในองค์กร จากการพูดคุยกับเพื่อนร่วมงาน แหล่งที่น่าเชื่อถือ หัวหน้างานที่มี ประสบการณ์
Zawawi and Majid (2001)	นักวิทยาศาสตร์ ชีวการแพทย์ จำนวน 84 คน	สารสนเทศที่ต้องการมากที่สุด คือ หนังสือ งานวิจัย และบทความใน วารสาร และแหล่งสารสนเทศที่สำคัญ คือ เพื่อนร่วมงาน แหล่งสารสนเทศที่ ใช้มากที่สุด คือ อินเทอร์เน็ตและอีเมล
Cool (2000)	นักวิศวกรด้านการบิน และอวกาศ จำนวน 14 คน	นักวิศวกรการบินและอวกาศนิยมใช้ แหล่งข้อมูลบุคคล ได้แก่ เพื่อนร่วมงาน หรือสมาชิกคนใกล้ชิดในการหาข้อมูล สารสนเทศเพื่อสนับสนุนการทำงาน
Cogdill (2003)	พยาบาลเวชปฏิบัติ จำนวน 300 คน	พยาบาลที่จบปริญญาโท มีความ- ต้องการและแสวงหาสารสนเทศ มากกว่าพยาบาลที่ไม่จบปริญญาโท แหล่งสารสนเทศส่วนใหญ่ใช้ แหล่งสารสนเทศบุคคล โดยปรึกษา เพื่อนร่วมงานในระดับมาก

ตาราง 1 (ต่อ)

ผู้วิจัย/ปี	กลุ่มตัวอย่าง/จำนวน	ผลการวิจัย
Baker (2004)	ตำรวจหญิง จำนวน 7 คน	ตำรวจหญิงต้องการสารสนเทศตลอดเวลา อย่างรวดเร็วและถูกต้อง และมีการแสวงหาสารสนเทศใหม่ ๆ ตามบริบทของสถานที่ปฏิบัติงาน รวมทั้งมีแหล่งสารสนเทศได้ทุกแห่งทุกประเภท

สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยเกี่ยวกับการแสวงหาสารสนเทศและการใช้แหล่งสารสนเทศของบุคคลเฉพาะนักวิชาชีพทั้งภายในและต่างประเทศ พบว่าภาระงานและการปฏิบัติงานในอาชีพ นำไปสู่ความต้องการสารสนเทศ แหล่งสารสนเทศส่วนใหญ่ที่เลือกใช้ คือ ตัวบุคคลหรือเพื่อนร่วมงาน กล่าวโดยสรุปผู้วิจัยจับประเด็นสำคัญได้ว่า ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีการศึกษาวิจัยด้านพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศและความต้องการสารสนเทศเป็นจำนวนมาก ซึ่งผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า อาชีพและบทบาทเป็นส่วนสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศ โดยผลการวิจัยได้ถูกนำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนางานด้านการบริการสารสนเทศของห้องสมุด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการแสวงหาและความต้องการสารสนเทศในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมุ่งศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาและความต้องการสารสนเทศ มีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (population)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง จำนวน 227 คน

ตาราง 2

แสดงจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ระดับ	จำนวน (คน)
ระดับเชี่ยวชาญ	15
ระดับชำนาญการพิเศษ	66
ระดับชำนาญการ	68
ระดับปฏิบัติการ	78
รวม	227

ที่มา. จาก รายงานประจำปี 2560 สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (หน้า 34), โดยสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2560, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

กลุ่มตัวอย่าง (sample)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรสังกัดสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง จำนวน 227 คน ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970 p. 609) ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 และระดับความคลาดเคลื่อน ไม่เกินร้อยละ 5 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 144 คน

ตาราง 3

แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ระดับ	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
ระดับเชี่ยวชาญ	10
ชำนาญการพิเศษ	42
ชำนาญการ	43
ปฏิบัติการ	49
รวม	144

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาและความต้องการสารสนเทศในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ หน่วยงานที่สังกัด ระดับตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน เป็นแบบสอบถามแบบปลายปิดหรือเลือกตอบ (closed form)

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง เป็นแบบสอบถามแบบปลายปิดหรือเลือกตอบ (closed form)

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศ จำแนกเป็น 4 แหล่ง คือ แหล่งสารสนเทศบุคคล แหล่งสารสนเทศสถาบัน แหล่งสารสนเทศสื่อมวลชน และแหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต เป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีการของลิเคอร์ท (Likert scale)

ตอนที่ 4 ความต้องการสารสนเทศ จำแนกเป็น 4 ด้าน คือ ประเภทของสารสนเทศ เนื้อหาของสารสนเทศ วัตถุประสงค์ความต้องการสารสนเทศ และภาษาของสารสนเทศ เป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีการของลิเคอร์ท (Likert scale)

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะ เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (open-ended question) เป็นคำถามที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบสามารถตอบได้อย่างเต็มที่ ซึ่งคาดว่าจะได้คำตอบที่แน่นอน สมบูรณ์ ตรงกับสภาพความเป็นจริงได้มากกว่าคำตอบที่จำกัดวงให้ตอบ

วิธีการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าการสร้างแบบสอบถามจากหนังสือ เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมแสวงหา และความต้องการสารสนเทศเพื่อสร้างแบบสอบถามที่ถูกต้อง

2. สร้างแบบสอบถามฉบับร่างแบบปลายปิดหรือเลือกตอบ (closed form) และแบบสอบถามแบบมาตรฐานส่วนประมาณค่า (rating scales) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท์ (Likert scale)

3. ส่งแบบสอบถามฉบับร่างที่ได้นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม โดยพิจารณาความสอดคล้องของประเด็นคำถาม จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้รับมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Objective Congruence--IOC) โดยกำหนดให้ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป มีเกณฑ์ดังนี้

+1 หมายถึง คำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าคำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

-1 หมายถึง คำถามนั้นไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

4. หลังจากผู้เชี่ยวชาญทำการประเมินเสร็จสิ้นมาคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 และตัดทิ้งข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า .50 ต่อจากนั้น จึงจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้ง

5. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try-out) กับบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ที่มีคุณสมบัติเหมือนกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อเป็นการทดสอบความถูกต้อง ความเชื่อมั่น และความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

6. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาคำนวณหาความเชื่อมั่น โดยวิธีการหาความเป็นเอกพันธ์ภายใน (internal consistency method) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม 0.86 สามารถใช้เป็นแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ เนื่องจากมีค่าความเชื่อมั่นสูงกว่า 0.70 ซึ่งเป็นเกณฑ์ครอนบาค

(Cronbach) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องภายในของแบบสอบถาม (Spector, 1992, p. 132)

7. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 144 คน โดยได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์กลับมา จำนวน 144 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1. ติดต่อบัณฑิตวิทยาลัยคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อขอเอกสารขออนุญาตแจกแบบสอบถามแก่บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
2. ขออนุญาตผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลังในการแจกแบบสอบถาม เพื่อทดลองใช้เครื่องมือกับประชากรที่มีลักษณะเหมือนกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และแจกแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์กับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 144 คน โดยผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเอง
3. เก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาและทำการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างได้แล้ว จึงนำมาตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนของข้อมูลในแบบสอบถาม จากนั้นจึงนำแบบสอบถามมากำหนดการนำเข้าข้อมูล และประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อการวิเคราะห์ทางสถิติ มีขั้นตอนดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 ของแบบสอบถาม คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ หน่วยงานที่สังกัด ระดับตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน โดยการหาความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2 ของแบบสอบถาม คือ พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง โดยการหาความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

3. การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 3 ของแบบสอบถาม คือ พฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ได้แก่ แหล่งสารสนเทศสถาบัน แหล่งสารสนเทศบุคคล แหล่งสารสนเทศสื่อมวลชน และแหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต สถิติที่ใช้วิเคราะห์ คือ สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (arithmetic mean-- $\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation--SD)

4. การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 4 ของแบบสอบถาม คือ ความต้องการสารสนเทศในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ได้แก่ ประเภทของสารสนเทศ เนื้อหาของสารสนเทศ วัตถุประสงค์ของความต้องการสารสนเทศ และภาษาของสารสนเทศ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ คือ สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. การทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยใช้สถิติอนุमान คือ การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance--ANOVA) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ในกรณีที่ผลการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยใช้วิธี Least Significant Difference--LSD

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ คำนวณหาค่าสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) เพื่ออธิบายลักษณะของข้อมูล คือ
 - 1.1 ค่าร้อยละ (percentage)
 - 1.2 ความถี่ (frequency)
 - 1.3 ค่าเฉลี่ย (arithmetic mean-- $\bar{X}$)

1.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation--SD)

2. สถิติเชิงอนุมาน (inferential statistics) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย คือ

2.1 การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) ใช้สถิติ F test เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป

2.2 การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ในกรณีที่ผลการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว มีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ .05 โดยใช้วิธี Least Significant Difference--LSD

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัย เรื่องพฤติกรรมการแสวงหาและความต้องการสารสนเทศของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยายตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ของกลุ่มตัวอย่าง คือ เพศ หน่วยงานที่สังกัด ระดับตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง 4 แหล่ง ได้แก่ แหล่งสารสนเทศสถาบัน แหล่งสารสนเทศบุคคล แหล่งสารสนเทศสื่อมวลชน และแหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ความต้องการสารสนเทศของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านประเภทสารสนเทศ ด้านเนื้อหาของสารสนเทศ ด้านวัตถุประสงค์ความต้องการสารสนเทศ และด้านภาษาของสารสนเทศ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

น้อยที่สุด 1 คะแนน

น้อย 2 คะแนน

ปานกลาง 3 คะแนน

มาก 4 คะแนน

มากที่สุด 5 คะแนน

การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามหลักเกณฑ์
ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 121-127)

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 แทนระดับ น้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50 แทนระดับ น้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50 แทนระดับ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50 แทนระดับ มาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51-5.00 แทนระดับ มากที่สุด

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 6 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย ได้แก่ บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจ-
การคลัง มีระดับตำแหน่งต่างกัน มีพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศแตกต่างกัน
บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีพฤติกรรมการแสวงหา
แหล่งสารสนเทศแตกต่างกัน บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีระดับตำแหน่งต่างกัน
มีความต้องการสารสนเทศแตกต่างกัน บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีประสบการณ์
ทำงานต่างกัน มีความต้องการสารสนเทศแตกต่างกัน

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน ขนาดตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน ค่าเฉลี่ย
SD	แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
F	แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ย 3 กลุ่มขึ้นไป
SS	แทน ผลบวกกำลังสองของคะแนน (sum of square)
MS	แทน ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (mean square)
df	แทน ชั้นของความเป็นอิสระ (degrees of freedom)
Sig.	แทน ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
*	แทน ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 4

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

(n = 144)

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	63	43.75
หญิง	81	56.25

จากตาราง 4 พบว่า บุคคลกรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 56.25 และเพศชาย จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 43.75

ตาราง 5

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามหน่วยงานที่สังกัด

(n = 144)

หน่วยงานที่สังกัด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สำนักงานเลขานุการกรม	5	3.47
ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ	14	9.72
สำนักกฎหมาย	8	5.56
สำนักนโยบายการคลัง	22	15.28
สำนักนโยบายภาษี	25	17.36
สำนักนโยบายระบบการเงินและสถาบันการเงิน	13	9.03
สำนักนโยบายการออมและการลงทุน	10	6.94
สำนักนโยบายระบบการคุ้มครองผลประโยชน์ทางการเงิน	8	5.56
สำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค	10	6.94
สำนักนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ	7	4.86
สำนักนโยบายพัฒนาระบบการเงินภาคประชาชน	5	3.47

ตาราง 5 (ต่อ)

(n = 144)		
หน่วยงานที่สังกัด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร	6	4.17
ศูนย์บริหารงานวิจัยและบรรณสารสนเทศ	11	7.64

จากตาราง 5 พบว่า บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังส่วนใหญ่สังกัดสำนักงานนโยบายภาษี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 17.36 รองลงมาคือ สำนักงานนโยบายการคลัง จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 15.28 และหน่วยงานที่สังกัดน้อยที่สุด คือ สำนักงานเลขานุการกรม และสำนักงานนโยบายพัฒนาระบบการเงินภาคประชาชน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.47

ตาราง 6

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับตำแหน่ง

(n = 144)		
ระดับตำแหน่ง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับปฏิบัติการ	49	34.03
ระดับชำนาญการ	43	29.86
ระดับชำนาญการพิเศษ	42	29.17
ระดับเชี่ยวชาญ	10	6.94

จากตาราง 6 พบว่า บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังส่วนใหญ่ระดับตำแหน่งอยู่ในระดับปฏิบัติการจำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 34.03 รองลงมาคือ ระดับชำนาญการ จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 29.86 และระดับตำแหน่งงานน้อยที่สุด คือระดับเชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 6.94

ตาราง 7

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

(n = 144)		
ประสบการณ์การทำงาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1-5 ปี	78	54.17
6-10 ปี	25	17.36
11-15 ปี	28	19.44
มากกว่า 15 ปี	13	9.03

จากตาราง 7 พบว่า บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานช่วง 1-5 ปี จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 54.2 รองลงมาช่วง 11-15 ปี จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 19.44 และมีประสบการณ์การทำงานน้อยที่สุด คือ ช่วงมากกว่า 15 ปี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 9.03

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ

ตาราง 8

จำนวนและร้อยละพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ

(n = 144)		
รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ท่านมีการแสวงหาข้อมูลสารสนเทศในชีวิตประจำวันหรือไม่		
มี	144	100
ไม่มี	0	0

ตาราง 8 (ต่อ)

(n = 144)		
รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
2. ท่านแสวงหาข้อมูลสารสนเทศจากแหล่งใดบ้าง		
แหล่งสารสนเทศสถาบัน	109	75.69
แหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ต	139	96.53
แหล่งสารสนเทศสื่อมวลชน	83	57.64
แหล่งสารสนเทศบุคคล	76	52.78
3. ท่านเข้าใช้งานห้องสมุดสำนักงานเศรษฐกิจการคลังหรือไม่		
ใช่	132	91.67
ไม่ใช่	12	8.33
4. ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าใช้งานห้องสมุดข้อใดมากที่สุด		
สารสนเทศที่มีอยู่ในห้องสมุดน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการ	114	79.17
หนังสือตำราเอกสาร ที่มีค่อนข้างเก่าเนื้อหาไม่ทันสมัย	95	66.00
การจัดหมวดหมู่และป้ายหนังสือไม่ชัดเจน สับสน	54	37.50
ไม่มีเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการสืบค้น	54	37.50

จากตาราง 8 พบว่า บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังทั้งหมดมีพฤติกรรมการแสวงหาข้อมูลสารสนเทศในชีวิตประจำวัน จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการแสวงหาข้อมูลสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ตมากที่สุด จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 96.53 รองลงมาคือแหล่งสารสนเทศสถาบัน จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 75.69 และแหล่งสารสนเทศที่แสวงหาน้อยที่สุด คือ แหล่งสารสนเทศ บุคคล จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 52.78 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการแสวงหาข้อมูลสารสนเทศ จากห้องสมุดสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 91.67 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ พบปัญหาและอุปสรรค

ในการเข้าใช้ห้องสมุด คือ สารสนเทศที่มีอยู่ในห้องสมุดน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการ จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 79.17 รองลงมาคือ หนังสือ ตำรา เอกสาร ที่มีค่อนข้างเก่า เนื้อหาไม่ทันสมัย จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 66 และปัญหาอุปสรรคในการเข้าใช้ห้องสมุดน้อยที่สุด คือ การจัดหมวดหมู่และป้ายหนังสือไม่ชัดเจน สับสน และไม่มีเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการสืบค้น จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศ

ตาราง 9

ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการแสวงหาแหล่งสารสนเทศสถาบัน

($n = 144$)

แหล่งสารสนเทศสถาบัน	ระดับพฤติกรรมการแสวงหา		
	$\bar{X}$	SD	ความหมาย
ห้องสมุดสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง	2.74	.98	ปานกลาง
ห้องสมุดตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	2.37	.81	น้อย
ห้องสมุดธนาคารแห่งประเทศไทย	2.42	.93	น้อย
Asian Development Bank (ADB)	2.33	.95	น้อย
สำนักงานสถิติแห่งชาติ	2.46	.92	น้อย
สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI)	2.38	.84	น้อย
รวม	2.45	.68	น้อย

จากตาราง 9 พบว่า บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง แสวงหาข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศสถาบัน โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเฉลี่ย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงลำดับแรกได้แก่ ห้องสมุดสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ($\bar{X} = 2.74$) ลำดับรองลงมาคือสำนักงานสถิติแห่งชาติ ($\bar{X} = 2.46$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ Asian Development Bank (ADB) ($\bar{X} = 2.33$)

ตาราง 10

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการแสวงหาแหล่งสารสนเทศบุคคล

(n = 144)

แหล่งสารสนเทศบุคคล	ระดับพฤติกรรมการแสวงหา		
	$\bar{X}$	SD	ความหมาย
ผู้เชี่ยวชาญ	3.63	1.13	มาก
ความรู้หรือประสบการณ์ของตัวเอง	3.61	.96	มาก
เพื่อนร่วมงาน	3.33	.90	ปานกลาง
รวม	3.52	.83	มาก

จากตาราง 10 พบว่า บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังแสวงหาข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศบุคคล โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเฉลี่ย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงลำดับแรกได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ($\bar{X} = 3.63$) ลำดับรองลงมาคือความรู้หรือประสบการณ์ของตัวเอง ($\bar{X} = 3.61$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ เพื่อนร่วมงาน ($\bar{X} = 3.33$)

ตาราง 11

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการแสวงหาแหล่งสารสนเทศ

(n = 144)

แหล่งสารสนเทศสื่อมวลชน	ระดับพฤติกรรมการแสวงหา		
	$\bar{X}$	SD	ความหมาย
สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น (หนังสือพิมพ์)	3.78	.84	มาก
สื่อวิทยุ	1.55	.83	น้อย
สื่อโทรทัศน์	2.53	.96	ปานกลาง
สื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, Line	3.36	1.02	ปานกลาง
รวม	2.80	.50	ปานกลาง

จากตาราง 11 พบว่า บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังแสวงหาข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศสื่อมวลชน โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.80$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเฉลี่ย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงลำดับแรกได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ ($\bar{X} = 3.78$) ลำดับรองลงมาคือ สื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook และ Line ($\bar{X} = 3.36$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ สื่อวิทยุ ($\bar{X} = 1.55$)

ตาราง 12

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการแสวงหาแหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต

(n = 144)

แหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต	ระดับพฤติกรรมการแสวงหา		
	$\bar{X}$	SD	ความหมาย
เว็บไซต์ห้องสมุด สศค.	2.24	.87	น้อย
เว็บไซต์ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	3.18	1.04	ปานกลาง
เว็บไซต์ธนาคารแห่งประเทศไทย	3.19	1.06	ปานกลาง
เว็บไซต์ Asian Development Bank (ADB)	3.06	1.20	ปานกลาง
สำนักงานสถิติแห่งชาติ	3.22	1.11	ปานกลาง
สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI)	2.99	1.11	ปานกลาง
เว็บไซต์เพื่อการสืบค้นข้อมูล (เช่น search engine)	4.24	1.02	มาก
รวม	3.16	1.72	ปานกลาง

จากตาราง 12 พบว่า บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังแสวงหาข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเฉลี่ย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงลำดับแรก ได้แก่ เว็บไซต์เพื่อการสืบค้นข้อมูล เช่น Search Engine ($\bar{X} = 4.24$) ลำดับรองลงมาคือ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ($\bar{X} = 3.22$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ เว็บไซต์ห้องสมุด สศค. ($\bar{X} = 2.24$)

ตาราง 13

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการแสวงหาแหล่งสารสนเทศ

(n = 144)

แหล่งสารสนเทศ	ระดับพฤติกรรมแสวงหา		
	$\bar{X}$	SD	ความหมาย
แหล่งสารสนเทศสถาบัน	2.45	.68	น้อย
แหล่งสารสนเทศบุคคล	3.52	.83	มาก
แหล่งสารสนเทศสื่อมวลชน	2.80	.50	ปานกลาง
แหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต	3.16	.72	ปานกลาง
รวม	2.98	.38	ปานกลาง

จากตาราง 13 พบว่า บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังแสวงหาข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศ โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.98$) เมื่อพิจารณาเป็นรายแหล่ง พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงลำดับแรก ได้แก่ แหล่งสารสนเทศบุคคล ($\bar{X} = 3.52$) ลำดับรองลงมาคือ แหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต ($\bar{X} = 3.16$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ แหล่งสารสนเทศสถาบัน ($\bar{X} = 2.45$)

ตอนที่ 4 ความต้องการสารสนเทศ

ตาราง 14

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการด้านประเภทของสารสนเทศ

(n = 144)

ประเภทของสารสนเทศ	ระดับความต้องการสารสนเทศ		
	$\bar{X}$	SD	ความหมาย
สื่อสิ่งพิมพ์ (เช่น หนังสือ ตำรา วารสาร)	3.88	.87	มาก
สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (เช่น DVD CD-Rom)	2.17	1.11	น้อย
สื่อออนไลน์ (เช่น ฐานข้อมูลออนไลน์)	3.59	1.01	มาก
รวม	3.21	.71	ปานกลาง

จากตาราง 14 พบว่า บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีความต้องการประเภทของสารสนเทศ โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเฉลี่ย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงลำดับแรก ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือ ตำรา วารสาร ($\bar{X} = 3.88$) ลำดับรองลงมาคือ สื่อออนไลน์ เช่น ฐานข้อมูลออนไลน์ ($\bar{X} = 3.59$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น DVD CD-Rom ($\bar{X} = 2.17$)

ตาราง 15

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการด้านเนื้อหาของสารสนเทศ

(n = 144)

เนื้อหาของสารสนเทศ	ระดับความต้องการสารสนเทศ		
	$\bar{X}$	SD	ความหมาย
ด้านเศรษฐศาสตร์	4.16	1.069	มาก
การบริหาร	3.77	.883	มาก
กฎหมาย	3.40	1.026	ปานกลาง
ภาษาต่างประเทศ	3.76	.910	มาก

ตาราง 15 (ต่อ)

(n = 144)

เนื้อหาของสารสนเทศ	ระดับความต้องการสารสนเทศ		
	$\bar{X}$	SD	ความหมาย
การจัดการฐานข้อมูล	3.25	1.068	ปานกลาง
การนำเสนอข้อมูล	3.17	.975	ปานกลาง
รวม	3.58	.690	มาก

จากตาราง 15 พบว่า บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีความต้องการเนื้อหา
ของสารสนเทศ โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเฉลี่ย
พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงลำดับแรก ได้แก่ เนื้อหาด้านเศรษฐศาสตร์ ($\bar{X} = 4.16$) ลำดับ
รองลงมาคือ เนื้อหาการบริหาร ($\bar{X} = 3.77$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การนำเสนอ
ข้อมูล เช่น Power Point, Word, Info graphic ($\bar{X} = 3.17$)

ตาราง 16

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการด้านวัตถุประสงค์ความต้องการ
สารสนเทศ

(n = 144)

วัตถุประสงค์ความต้องการสารสนเทศ	ระดับความต้องการสารสนเทศ		
	$\bar{X}$	SD	ความหมาย
เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน	4.24	.80	มาก
เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการและพัฒนาตนเอง	4.26	.74	มาก
เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	4.26	.72	มาก
รวม	4.25	.69	มาก

จากตาราง 16 พบว่า บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีวัตถุประสงค์ความ-
ต้องการสารสนเทศ โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) เมื่อพิจารณาเป็น

รายข้อเฉลี่ย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงลำดับแรกได้แก่ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการและ พัฒนาตนเอง และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.26$) ลำดับรองลงมา คือ เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.24$)

ตาราง 17

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการด้านภาษาของสารสนเทศ

($n = 144$)

ภาษาของสารสนเทศ	ระดับความต้องการสารสนเทศ		
	$\bar{X}$	SD	ความหมาย
ภาษาไทย	4.53	.699	มากที่สุด
ภาษาอังกฤษ	4.22	.940	มาก
รวม	4.37	.681	มาก

จากตาราง 17 พบว่า บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีความต้องการภาษาของสารสนเทศ โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเฉลี่ยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงลำดับแรกได้แก่ ภาษาไทย ($\bar{X} = 4.53$) ลำดับรองลงมาคือ ภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 4.22$)

ตาราง 18

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการสารสนเทศรายด้าน

($n = 144$)

ความต้องการสารสนเทศรายด้าน	ระดับความต้องการสารสนเทศ		
	$\bar{X}$	SD	ความหมาย
ประเภทของสารสนเทศ	3.21	.71	ปานกลาง
เนื้อหาของสารสนเทศ	3.58	.69	มาก
วัตถุประสงค์ความต้องการสารสนเทศ	4.25	.69	มาก

ตาราง 18 (ต่อ)

ความต้องการสารสนเทศรายด้าน	ระดับความต้องการสารสนเทศ		
	$\bar{X}$	SD	ความหมาย
ภาษาของสารสนเทศ	4.37	.68	มาก
รวม	3.85	.54	มาก

จากตาราง 18 พบว่า บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีความต้องการสารสนเทศรายด้าน โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงลำดับแรกได้แก่ ด้านภาษาของสารสนเทศ ($\bar{X} = 3.37$) ลำดับรองลงมาคือ ด้านวัตถุประสงค์ความต้องการสารสนเทศ ($\bar{X} = 3.25$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านประเภทของสารสนเทศ ($\bar{X} = 3.21$)

ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัยที่ 1 บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีระดับตำแหน่งต่างกัน มีพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศแตกต่างกัน

ตาราง 19

ผลการเปรียบเทียบระดับตำแหน่งกับพฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศ

พฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
สถาบัน	ระหว่างกลุ่ม	3.23	3	1.08	2.42	.07
	ภายในกลุ่ม	62.28	140	.45		
	รวม	65.50	143			

ตาราง 19 (ต่อ)

พฤติกรรมการแสวงหา แหล่งสารสนเทศ	แหล่งความ- แปรปรวน	<i>SS</i>	<i>df</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	Sig.
บุคคล	ระหว่างกลุ่ม	4.19	3	1.40	2.08	.11
	ภายในกลุ่ม	93.94	140	.67		
	รวม	98.13	143			
สื่อมวลชน	ระหว่างกลุ่ม	.77	3	.26	1.01	.39
	ภายในกลุ่ม	35.42	140	.25		
	รวม	36.18	143			
อินเทอร์เน็ต	ระหว่างกลุ่ม	7.09	3	2.36	4.88	.00*
	ภายในกลุ่ม	67.76	140	.48		
	รวม	74.85	143			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	1.69	3	.56	4.05	.01*
	ภายในกลุ่ม	19.45	140	.14		
	รวม	21.13	143			

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 19 พบว่า บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังที่มีระดับตำแหน่งต่างกัน มีพฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้ Least Significant Difference Test (LSD)

ตาราง 20

ผลการเปรียบเทียบผลต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างตำแหน่งกับพฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศโดยรวม

ตำแหน่ง	$\bar{X}$	ตำแหน่ง			
		ชำนาญการ	ปฏิบัติการ	ชำนาญการพิเศษ	เชี่ยวชาญ
		2.89	2.92	3.09	3.24
ชำนาญการ	2.89		.02	-.19*	-.35*
ปฏิบัติการ	2.92			-.16*	-.32*
ชำนาญการพิเศษ	3.09				-.15
เชี่ยวชาญ	3.24				

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 20 ผลการเปรียบเทียบผลต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างตำแหน่งกับพฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศโดยรวม ณ ระดับความสำคัญทางสถิติ .05 พบว่าบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังที่มีตำแหน่งปฏิบัติการและตำแหน่งชำนาญการ มีพฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศโดยรวม น้อยกว่าตำแหน่งชำนาญการพิเศษและเชี่ยวชาญ เนื่องจาก บุคลากรที่มีตำแหน่งชำนาญการพิเศษและเชี่ยวชาญ เป็นผู้ที่อยู่ในระดับบริหาร ดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการสำนักหรือผู้อำนวยการส่วน มีหน้าที่รับผิดชอบและตัดสินใจในส่วนงานที่ตนเองรับผิดชอบ ต้องการข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศมาประกอบการทำงาน รวมถึงนำมาตอบคำถามให้ข้อมูลแก่เพื่อนร่วมงานและผู้ได้บังคับบัญชา

ตาราง 21

ผลการเปรียบเทียบผลต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างตำแหน่งกับพฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ต

ตำแหน่ง	$\bar{X}$	ตำแหน่ง			
		ชำนาญการ	ปฏิบัติการ	ชำนาญการพิเศษ	เชี่ยวชาญ
		2.86	3.19	3.32	3.61
ชำนาญการ	2.86		.33*	-.46*	-.75*
ปฏิบัติการ	3.19			-.13	-.42
ชำนาญการพิเศษ	3.32				-.29
เชี่ยวชาญ	3.61				

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 21 ผลการเปรียบเทียบผลต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างตำแหน่งกับพฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ต ณ ระดับความสำคัญทางสถิติ .05 พบว่า บุคคลกรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังตำแหน่งปฏิบัติการมีพฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ตมากกว่าตำแหน่งชำนาญการ เนื่องจากบุคลากรตำแหน่งปฏิบัติการเป็นผู้ที่เข้ามาปฏิบัติงานใหม่ จึงเลือกหาแหล่งที่ง่าย สะดวกในการหาข้อมูลในการทำงานและยังไม่กล้าที่จะสอบถามเพื่อนร่วมงานหรือผู้บังคับบัญชา

และพบว่า ตำแหน่งชำนาญการมีพฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ตน้อยกว่าชำนาญการพิเศษและเชี่ยวชาญ เนื่องจากบุคลากรตำแหน่งชำนาญการมีตำแหน่งอยู่ในระดับกลางปฏิบัติงานมาได้ระยะหนึ่งแล้ว บางคนได้มีโอกาสไปศึกษาต่อจากต่างประเทศมาแล้ว จึงใช้ความรู้ที่ตนเองมีมาปฏิบัติงาน ถ้ามีข้อสงสัยหรือปัญหา ก็จะเลือกที่จะปรึกษาผู้เชี่ยวชาญในงานของตนเอง

สมมติฐานการวิจัยที่ 2 บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีประสบการณ์ทำงานต่างกัน
มีพฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศแตกต่างกัน

ตาราง 22

ผลการเปรียบเทียบประสบการณ์การทำงานกับพฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศ

พฤติกรรมการแสวงหา แหล่งสารสนเทศ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
สถาบัน	ระหว่างกลุ่ม	2.01	3	.67	1.47	.22
	ภายในกลุ่ม	63.50	140	.45		
	รวม	65.50	143			
บุคคล	ระหว่างกลุ่ม	2.14	3	.71	1.04	.38
	ภายในกลุ่ม	95.99	140	.69		
	รวม	98.13	143			
สื่อมวลชน	ระหว่างกลุ่ม	.28	3	.09	.37	.78
	ภายในกลุ่ม	35.90	140	.26		
	รวม	36.18	143			
อินเทอร์เน็ต	ระหว่างกลุ่ม	1.49	3	.50	.95	.42
	ภายในกลุ่ม	73.36	140	.52		
	รวม	74.85	143			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.84	3	.28	1.94	.13
	ภายในกลุ่ม	20.29	140	.15		
	รวม	21.13	143			

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 22 พบว่า บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีประสบการณ์ทำงาน
ต่างกัน มีพฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05

สมมติฐานการวิจัยที่ 3 บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีระดับตำแหน่งต่างกัน
มีความต้องการสารสนเทศแตกต่างกัน

ตาราง 23

ผลการเปรียบเทียบระดับตำแหน่งกับความต้องการสารสนเทศ

ความต้องการ สารสนเทศ	แหล่งความ- แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ประเภทสารสนเทศ	ระหว่างกลุ่ม	.70	3	.23	.46	.71
	ภายในกลุ่ม	70.74	140	.51		
	รวม	71.43	143			
เนื้อหาสารสนเทศ	ระหว่างกลุ่ม	3.73	3	1.24	2.70	.05
	ภายในกลุ่ม	64.55	140	.46		
	รวม	68.28	143			
วัตถุประสงค์	ระหว่างกลุ่ม	2.43	3	.81	1.71	.17
	ภายในกลุ่ม	66.07	140	.47		
	รวม	68.50	143			
ภาษา	ระหว่างกลุ่ม	4.72	3	1.57	3.57	.02*
	ภายในกลุ่ม	61.66	140	.44		
	รวม	66.37	143			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	1.91	3	.64	2.27	.08
	ภายในกลุ่ม	39.26	140	.28		
	รวม	41.17	143			

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 23 พบว่า บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังที่มีระดับตำแหน่งต่างกัน
มีความต้องการสารสนเทศในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.05 ดังนั้น จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้ Least Significant Difference Test (LSD)

ตาราง 24

ผลการเปรียบเทียบผลต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างตำแหน่งกับความต้องการสารสนเทศในการปฏิบัติงานด้านภาษา

ตำแหน่ง	$\bar{X}$	ตำแหน่ง			
		ชำนาญการ	ปฏิบัติการ	ชำนาญการพิเศษ	เชี่ยวชาญ
		4.18	4.28	4.59	4.65
ชำนาญการ	4.18		.09	-.40*	-.46*
ปฏิบัติการ	4.28			-.30*	-.36
ชำนาญการพิเศษ	4.59				-.05
เชี่ยวชาญ	4.65				

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 24 ผลการเปรียบเทียบผลต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างตำแหน่งกับความต้องการสารสนเทศในการปฏิบัติงานด้านภาษา ณ ระดับความสำคัญทางสถิติ .05 พบว่า บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังตำแหน่งปฏิบัติการมีความต้องการสารสนเทศด้านภาษาน้อยกว่าตำแหน่งชำนาญการพิเศษ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะบุคลากรตำแหน่งชำนาญการพิเศษดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้าส่วนหรือหัวหน้าฝ่ายจึงมีความต้องการทางด้านภาษาที่หลากหลายและมากกว่าเพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงาน

และพบว่า บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังตำแหน่งชำนาญการมีความต้องการสารสนเทศด้านภาษาน้อยกว่าตำแหน่งชำนาญการพิเศษและเชี่ยวชาญ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะบุคลากรที่มีตำแหน่งงานสูงขึ้นมีความต้องการด้านภาษาที่สูงขึ้นตามไปด้วย

สมมติฐานการวิจัยที่ 4 บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความต้องการสารสนเทศแตกต่างกัน

ตาราง 25

ผลการเปรียบเทียบประสบการณ์การทำงานกับความต้องการสารสนเทศ

ความต้องการ สารสนเทศ	แหล่งความ- แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ประเภทสารสนเทศ	ระหว่างกลุ่ม	.81	3	.27	.54	.66
	ภายในกลุ่ม	70.62	140	.50		
	รวม	71.44	143			
เนื้อหาสารสนเทศ	ระหว่างกลุ่ม	1.85	3	.62	1.30	.28
	ภายในกลุ่ม	66.43	140	.47		
	รวม	68.28	143			
วัตถุประสงค์	ระหว่างกลุ่ม	1.03	3	.34	.71	.55
	ภายในกลุ่ม	67.47	140	.48		
	รวม	68.50	143			
ภาษา	ระหว่างกลุ่ม	2.58	3	.86	1.89	.14
	ภายในกลุ่ม	63.80	140	.46		
	รวม	66.37	143			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.69	3	.23	.80	.50
	ภายในกลุ่ม	40.48	140	.29		
	รวม	41.17	143			

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 25 พบว่า บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีความต้องการสารสนเทศในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 6 สรุปข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามสามารถนำมาสรุปเป็นประเด็นได้ ดังนี้

1. ห้องสมุดควรจัดทำ Application ห้องสมุด สศค. เพื่อการสืบค้นข้อมูลและสามารถดึงข้อมูลมาอ่านบนมือถือได้
2. ห้องสมุดควรจัดซื้อหนังสือหรือทรัพยากรสารสนเทศที่ไม่ใช่ประเภทวิชาการ เพื่อให้ผู้ใช้ผ่อนคลาย เช่น การท่องเที่ยว สุขภาพ การใช้ชีวิตประจำวัน เป็นต้น
3. ห้องสมุดควรจัดซื้อหนังสือที่เกี่ยวกับ TOEIC เพื่อยกระดับความสามารถของบุคลากรและเพิ่มโอกาสในอาชีพได้มากขึ้น
4. ห้องสมุดควรมีปรับปรุงการจัดทำดัชนีรายการชื่อผลงานวิจัยให้เป็นปัจจุบัน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการแสวงหาและความต้องการสารสนเทศในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังในด้านระดับตำแหน่งและประสบการณ์ทำงาน (2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความต้องการสารสนเทศในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ในด้านระดับตำแหน่งและประสบการณ์ทำงาน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง จำนวน 227 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับความคลาดเคลื่อนไม่เกินร้อยละ 5 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 144 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหาการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย ขอบเขตด้านแหล่งสารสนเทศ ดังนี้ (1) แหล่งสารสนเทศบุคคล (2) แหล่งสารสนเทศสถาบัน (3) แหล่งสารสนเทศสื่อมวลชน และ (4) แหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต ขอบเขตด้านความต้องการสารสนเทศ ดังนี้ (1) เนื้อหาของสารสนเทศ (2) ประเภทของสารสนเทศ (3) วัตถุประสงค์ความต้องการสารสนเทศ และ (4) ภาษาของสารสนเทศ

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ตัวแปรต้น คือ ลักษณะเฉพาะด้านบุคคล ได้แก่ ตำแหน่งหน้าที่และประสบการณ์ทำงาน ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศและความต้องการสารสนเทศ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ผู้วิจัยสร้างโดยอาศัยกรอบแนวความคิดเชิงทฤษฎี ตัวแบบพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของ Leckie et al. (1996)

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าการสร้างแบบสอบถามจากหนังสือ เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมแสวงหา และความต้องการสารสนเทศ สร้างแบบสอบถามฉบับร่างแบบปลายปิด และแบบสอบถามแบบมาตรฐานส่วนประมาณค่า ส่งแบบสอบถามฉบับร่างที่ได้นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ กับบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ที่มีคุณสมบัติเหมือนกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อเป็นการทดสอบความถูกต้อง ความเชื่อมั่น และความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่ 0.86 แล้วจึงนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบบสอบถามคืนเป็นจำนวน 144 ชุด จากแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 144 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด ซึ่งแบบสอบถามนี้ แบ่งออกเป็น 5 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ หน่วยงานที่สังกัด ระดับตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน เป็นแบบสอบถามแบบปลายปิดหรือเลือกตอบ (closed form)

ตอนที่ 2 พฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง เป็นแบบสอบถามแบบปลายปิดหรือเลือกตอบ (closed form)

ตอนที่ 3 พฤติกรรมแสวงหาแหล่งสารสนเทศจำแนกเป็น 4 แหล่ง คือ แหล่งสารสนเทศบุคคล แหล่งสารสนเทศสถาบัน แหล่งสารสนเทศสื่อมวลชน และ แหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต เป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีการของลิเคอร์ท (Likert scale)

ตอนที่ 4 ความต้องการสารสนเทศ จำแนกเป็น 4 ด้าน คือ ประเภทของสารสนเทศ เนื้อหาของสารสนเทศ วัตถุประสงค์ความต้องการสารสนเทศ และภาษาของสารสนเทศ เป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีการของลิเคอร์ท (Likert scale)

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะ เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (open-ended question) เป็นคำถามที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบสามารถตอบได้อย่างเต็มที่ ซึ่งคาดว่าจะได้คำตอบที่แน่นอน สมบูรณ์ ตรงกับสภาพความเป็นจริงได้มากกว่าคำตอบที่จำกัดวงให้ตอบ

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาลงรหัสและสร้างตัวแปรของข้อมูลลงในโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิเคราะห์ทางสถิติ สำหรับสถิติที่ใช้มีดังนี้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) ใช้สถิติ F test อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะทดสอบรายคู่โดยใช้วิธี Least Significant Difference (LSD)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการแสวงหาและความต้องการสารสนเทศในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ซึ่งได้ผลสรุปและอภิปรายผล พร้อมข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ประโยชน์ในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิจัยข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัยข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า บุคคลกรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 56.25 และเพศชาย จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 43.75 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สังกัดสำนักนโยบายภาษี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 17.36 รองลงมาคือ สำนักนโยบายการคลัง จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 15.28 และหน่วยงานที่สังกัดน้อยที่สุด คือ สำนักงานเลขานุการกรม และสำนักนโยบายพัฒนาระบบการเงินภาคประชาชน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.47 ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในระดับปฏิบัติการ จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 34.03 รองลงมาคือระดับชำนาญการ จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 29.86 และระดับตำแหน่งงานน้อยที่สุดคือ ระดับเชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 6.94 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานช่วง 1-5 ปี จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 54.2 รองลงมาช่วง 11-15 ปี จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 19.44 และมีประสบการณ์การทำงานน้อยที่สุด คือ ช่วงมากกว่า 15 ปี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 9.03

ตอนที่ 2 ผลการวิจัยพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ

ผลการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังได้ ดังนี้

พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังทั้งหมดมีพฤติกรรมการแสวงหาข้อมูลสารสนเทศในชีวิตประจำวัน จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังส่วนใหญ่มีการแสวงหาข้อมูลสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ตมากที่สุด จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 96.53 รองลงมาคือ แหล่งสารสนเทศสถาบัน จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 75.69 และแหล่งสารสนเทศที่แสวงหาน้อยที่สุด คือ แหล่งสารสนเทศบุคคล จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 52.78 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการเข้าใช้ห้องสมุดสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 91.67 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ พบปัญหาและอุปสรรคในการเข้าใช้ห้องสมุด คือ สารสนเทศที่มีอยู่ในห้องสมุดน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการ จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 79.17 รองลงมาคือ หนังสือ ตำรา เอกสาร ที่มีค่อนข้างเก่าเนื้อหาไม่ทันสมัย จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 66 และปัญหาอุปสรรคในการเข้าใช้ห้องสมุดน้อยที่สุด คือ การจัดหมวดหมู่และป้ายหนังสือไม่ชัดเจน สับสน และไม่มีเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการสืบค้น จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50

ตอนที่ 3 ผลการวิจัยพฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศ

ผลการวิจัยพฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง สรุปประเด็นได้ ดังนี้

บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง แสวงหาข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศสถาบัน โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเฉลี่ย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง ลำดับแรก ได้แก่ ห้องสมุดสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ($\bar{X} = 2.74$) ลำดับรองลงมา คือ สำนักงานสถิติแห่งชาติ ($\bar{X} = 2.46$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ Asian Development Bank (ADB) ($\bar{X} = 2.33$)

บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังแสวงหาข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศบุคคล โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเฉลี่ย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง ลำดับแรก ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ($\bar{X} = 3.63$) ลำดับรองลงมาคือ ความรู้ หรือประสบการณ์ของตนเอง ($\bar{X} = 3.61$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ เพื่อนร่วมงาน ($\bar{X} = 3.33$)

บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังแสวงหาข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศสื่อมวลชน โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.80$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเฉลี่ย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง ลำดับแรก ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ ($\bar{X} = 3.78$) ลำดับรองลงมาคือ สื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook และ Line ($\bar{X} = 3.36$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สื่อวิทยุ ($\bar{X} = 1.55$)

บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังแสวงหาข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเฉลี่ย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง ลำดับแรก ได้แก่ เว็บไซต์เพื่อการสืบค้นข้อมูล เช่น Search Engine ($\bar{X} = 4.24$) ลำดับรองลงมาคือ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ($\bar{X} = 3.22$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ เว็บไซต์ห้องสมุด สศค. ($\bar{X} = 2.24$)

ตอนที่ 4 ผลการวิจัยความต้องการสารสนเทศ

ผลการวิจัยความต้องการสารสนเทศของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง สรุปประเด็น ได้ดังนี้

บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีความต้องการประเภทของสารสนเทศ โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเฉลี่ย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง ลำดับแรก ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือ ตำรา วารสาร ($\bar{X} = 3.88$) ลำดับรองลงมาคือสื่อออนไลน์ เช่น ฐานข้อมูลออนไลน์ ($\bar{X} = 3.59$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น DVD CD-Rom ($\bar{X} = 2.17$)

บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีความต้องการเนื้อหาของสารสนเทศ โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเฉลี่ย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง ลำดับแรก ได้แก่ เนื้อหาด้านเศรษฐศาสตร์ ($\bar{X} = 4.16$) ลำดับรองลงมาคือ

เนื้อหาการบริหาร ($\bar{X} = 3.77$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การนำเสนอข้อมูล เช่น Power Point, Word, Infographic ($\bar{X} = 3.17$)

บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีวัตถุประสงค์ความต้องการสารสนเทศ โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเฉลี่ย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง ลำดับแรกได้แก่ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการและพัฒนาตนเอง และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.26$) ลำดับรองลงมาคือ เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.24$)

บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีความต้องการภาษาของสารสนเทศ โดยภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเฉลี่ย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงลำดับแรก ได้แก่ ภาษาไทย ($\bar{X} = 4.53$) ลำดับรองลงมาคือ ภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 4.22$)

การทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัยการทดสอบสมมติฐาน การวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการแสวงหาและความต้องการสารสนเทศในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

สรุปตามสมมติฐาน

สมมติฐานการวิจัยที่ 1 บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีระดับตำแหน่งต่างกัน มีพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังที่มีระดับตำแหน่งต่างกัน มีพฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้

สมมติฐานการวิจัยที่ 2 บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีพฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีพฤติกรรมแสวงหาแหล่งสารสนเทศไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับการตั้งสมมติฐาน

สมมติฐานการวิจัยที่ 3 บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีระดับตำแหน่งต่างกัน มีความต้องการสารสนเทศแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังที่มีระดับตำแหน่งต่างกันมีความต้องการสารสนเทศในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้

สมมติฐานการวิจัยที่ 4 บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความต้องการสารสนเทศแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีความต้องการสารสนเทศในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับการตั้งสมมติฐาน

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง พฤติกรรมแสวงหาและความต้องการสารสนเทศในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ผู้ศึกษาวิจัยขอเสนอประเด็นในการอภิปรายผลดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัยข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง สังกัดสำนักนโยบายภาษีมากที่สุด ระดับตำแหน่งปฏิบัติมากกว่าตำแหน่งอื่น โดยส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานในช่วง 1-5 ปี

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ

ผลการวิจัยพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ พบว่า บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง มีการแสวงหาข้อมูลสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ตมากที่สุด เพราะแหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ตสะดวกต่อการเข้าถึง สามารถใช้งานได้ทุกที่ทุกเวลา ไม่เสียเวลาในการเดินทาง โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เข้าใช้งานห้องสมุดสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง เนื่องจากอยู่ในหน่วยงานและเป็นห้องสมุดเฉพาะทางด้านเศรษฐศาสตร์ เมื่อพิจารณาถึงปัญหาและอุปสรรคในการเข้าใช้ห้องสมุด คือ สารสนเทศที่มีอยู่ในห้องสมุดน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการ ผู้ใช้บริการเข้ามาใช้บริการแล้วไม่มีหนังสือที่ต้องการหรือมีหนังสือในปีเก่าไม่เป็นปัจจุบัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะข้อจำกัดด้านงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือ

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศ

พฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศประเภทสถาบันของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศประเภทสถาบันโดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า แหล่งสารสนเทศที่ใช้มากที่สุด คือ ห้องสมุดสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ วิสัช สุทธิบริบาล (2554) ศึกษาเรื่อง การใช้สารสนเทศของพยาบาลวิชาชีพสังกัด โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า พยาบาลวิชาชีพใช้แหล่งสารสนเทศห้องสมุดในระดับปานกลาง

พฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศประเภทบุคคลของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศประเภทบุคคลโดยรวมอยู่ในระดับมาก แหล่งที่ใช้ คือ ผู้เชี่ยวชาญ ความรู้หรือประสบการณ์ของตัวเอง และเพื่อนร่วมงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุมา สืบกระพัน (2552) ศึกษาเรื่อง ความต้องการสารสนเทศและพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของวิศวกรบริษัท-แอดวานซ์อินโฟร์เซอร์วิส จำกัด(มหาชน) สำนักงานปฏิบัติการส่วนภูมิภาคภาคเหนือ พบว่า วิศวกรนิยมใช้แหล่งสารสนเทศที่ใกล้ชิดตัว เช่น จากเพื่อน/ผู้ร่วมงานในระดับมาก สอดคล้องกับ รัตนาภรณ์ หลุมเพ็ด (2554) ศึกษาเรื่อง การใช้สารสนเทศของพยาบาล

ในกลุ่มโรงพยาบาลกรุงเทพภาคใต้ พบว่า พยาบาลและนักวิชาการแพทย์เลือกใช้แหล่งสารสนเทศบุคคล ด้านเพื่อนร่วมงานอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ Du Preez (2008) ศึกษาความต้องการและพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของที่ปรึกษาทางวิศวกรรมในแอฟริกาใต้ พบว่า พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศมักหาสารสนเทศจากแหล่งภายในองค์กร จากการพูดคุยกับเพื่อนร่วมงาน แหล่งที่น่าเชื่อถือ หัวหน้างานที่มีประสบการณ์

พฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศประเภทสื่อมวลชนของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศประเภทสื่อมวลชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สื่อสิ่งพิมพ์ เนื่องจากบุคลากรส่วนใหญ่ใช้ข่าวในหนังสือพิมพ์ในการปฏิบัติงาน มีความต้องการข่าวสารที่ทันสมัยและเป็นปัจจุบันเพื่อนำมาวิเคราะห์นโยบายของรัฐบาล และออกมาตรการต่าง ๆ เกี่ยวกับเศรษฐกิจ

พฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า แหล่งสารสนเทศที่ใช้มากที่สุด คือ เว็บไซต์เพื่อการสืบค้นข้อมูล (เช่น search engine) สอดคล้องกับ วราภรณ์ จันทัด (2555) ศึกษาเรื่อง บทบาทของสำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยขอนแก่น ในการสนองความต้องการสารสนเทศของนักวิจัย พบว่า นักวิจัยส่วนใหญ่ใช้เครื่องมือสืบค้นสารสนเทศ ได้แก่ Search Engine เช่น Google Scholar Scirus

ตอนที่ 4 ความต้องการสารสนเทศ

พฤติกรรมความต้องการด้านประเภทของสารสนเทศของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมความต้องการประเภทของสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความต้องการสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือ ตำรา วารสาร อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ วัชรภรณ์ ตั้งควนิชัย (2554) ศึกษาเรื่อง ความต้องการสารสนเทศของบุคลากรในกระทรวงยุติธรรม พบว่า บุคลากรส่วนใหญ่มีความต้องการประเภททรัพยากร คือ หนังสือและตำราทางกระบวนการยุติธรรมมากที่สุด สอดคล้องกับ อัญชลี สากระแสร์ (2545) ศึกษาเรื่อง ความต้องการและการใช้

สารสนเทศสิ่งแวดล้อมของอาจารย์ผู้สอนวิชาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัยของรัฐ พบว่า อาจารย์ต้องการทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นสิ่งตีพิมพ์ หนังสือ ตำรา และวารสาร สอดคล้องกับ โสภิ อนุรุธ (2546) ศึกษาเรื่อง การใช้สารสนเทศของพยาบาลในโรงพยาบาลของรัฐเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า พยาบาลมีความต้องการประเภทของสารสนเทศในระดับมาก ได้แก่ หนังสือ ตำราวิชาการ และคู่มือการปฏิบัติงาน

พฤติกรรมความต้องการด้านเนื้อหาของสารสนเทศของบุคลากรสำนักงาน-เศรษฐกิจการคลัง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมความต้องการด้านเนื้อหาของสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุมา สืบกระพัน (2552) พบว่า วิศวกรมีความต้องการเนื้อหาสารสนเทศเกี่ยวกับสถานการณ์ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความต้องการเนื้อหาด้านเศรษฐศาสตร์มากที่สุด ทั้งนี้ เป็นเพราะว่า บุคลากรส่วนใหญ่ปฏิบัติงานทางด้านเศรษฐศาสตร์ การวางแผนและออกนโยบายทางเศรษฐกิจให้กับรัฐบาลเป็นหลัก

พฤติกรรมความต้องการด้านวัตถุประสงค์ของสารสนเทศของบุคลากรสำนักงาน-เศรษฐกิจการคลัง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมความต้องการด้านวัตถุประสงค์ของสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า วัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการและพัฒนาตนเอง อยู่ในในระดับมาก สอดคล้องกับ วัชรภรณ์ ตั้งควนิษฐ์ (2554) ศึกษาเรื่อง ความต้องการสารสนเทศของบุคลากรในกระทรวงยุติธรรม พบว่า บุคลากรส่วนใหญ่ใช้สารสนเทศเพื่อเพิ่มพูนความรู้

พฤติกรรมความต้องการด้านภาษาของสารสนเทศของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมความต้องการด้านภาษาของสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุมา สืบกระพัน (2552) พบว่า วิศวกรใช้สารสนเทศภาษาไทยในระดับมาก

จากผลการวิจัย ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงพฤติกรรมแสวงหาและความต้องการสารสนเทศในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ซึ่งพบว่า บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังมีการใช้สารสนเทศในชีวิตประจำวัน โดยแสวงหาข้อมูลสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ต ส่วนใหญ่เข้าใช้บริการห้องสมุดสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ในส่วนของการแสวงหาสารสนเทศในการปฏิบัติงาน บุคลากรส่วนใหญ่แสวงหาจาก

ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนร่วมงาน และประสบการณ์ของตนเอง เนื่องจากเป็นแหล่งที่ใกล้ชิดและสะดวก สามารถใช้งานได้ง่ายที่สุด ด้านความต้องการสารสนเทศ บุคลากรมีความต้องการข้อมูล ข่าวสารทางด้านเศรษฐศาสตร์ที่ทันต่อเหตุการณ์ ทั้งในและต่างประเทศ จากหนังสือพิมพ์หรือวารสารที่เกี่ยวข้องทางด้านเศรษฐศาสตร์ เพื่อนำมาประกอบการปฏิบัติงาน รวมทั้งมีความต้องการหนังสือ ตำรา ที่สามารถนำมาอ้างอิงข้อมูลได้ ในด้านของภาษาที่ต้องการใช้ในการทำงานถ้าเป็นในระดับปฏิบัติการส่วนใหญ่จะต้องการข้อมูลที่เป็นภาษาไทย ถ้าตำแหน่งสูงขึ้นมีความต้องการข้อมูลภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ห้องสมุดสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ควรพิจารณาจัดสรรและจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ รวมทั้งฐานข้อมูลข่าว ให้เพียงพอต่อความต้องการของบุคลากร โดยการเปลี่ยนแปลงประมาณในการจัดซื้อให้เหมาะสมกับตำแหน่งของบุคลากร
2. ห้องสมุดสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ควรพิจารณาจัดสรรและจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่มีความหลากหลายทางด้านภาษา เพื่อตอบสนองได้ตรงตามความต้องการของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
3. ห้องสมุดสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ควรมีการเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างหน่วยงาน หรือห้องสมุดที่เกี่ยวข้องทางด้านเศรษฐศาสตร์ การเงิน การคลัง เพื่อบุคลากรจะได้มีแหล่งข้อมูลสารสนเทศที่หลากหลาย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม จึงควรศึกษาพฤติกรรม การแสวงหาและความต้องการสารสนเทศในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลังในเชิงลึก โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การสังเกต การสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ภาพของพฤติกรรม การแสวงหาและความต้องการสารสนเทศที่ชัดเจนมากขึ้น

ภาคผนวก ก

หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ และแจกแบบสอบถาม

ที่ ศธ ๐๕๑๘.๐๔/บศ. ๓๗๐

บัณฑิตศึกษาคณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
หัวหมาก บางกะปิ
กรุงเทพฯ ๑๐๒๔๐

๒๕๖๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิรมล ช่อม (ประธานสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม)

ด้วยนางสาวภาวิณี กาฬบุตร รหัสประจำตัวนักศึกษา ๕๖๑๒๒๐๐๐๒๖ ปัจจุบันเป็นนักศึกษา
ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย
รามคำแหง กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อประกอบวิทยานิพนธ์ เรื่อง “พฤติกรรมการแสวงหาและความต้องการ
สารสนเทศในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง”

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการดำเนินการวิจัย ดังนั้น
เพื่อให้เครื่องมือดังกล่าวมีความถูกต้อง ครบถ้วนเนื้อหาและมีความน่าเชื่อถือ ก่อนที่จะนำแบบสอบถามไป
ดำเนินการสำรวจข้อมูล บัณฑิตศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
เครื่องมือดังกล่าวให้กับนักศึกษา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือดังกล่าวให้กับนักศึกษา และ
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุภัทรา บุญปัญญาโรจน์)
ผู้อำนวยการบัณฑิตศึกษาคณะมนุษยศาสตร์

สำนักงานบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๓๖๔-๒๖๖๗

ภาวิณี กาฬบุตร โทร. ๐๘๔-๒๑๔๔-๕๕๓

ที่ ศธ ๐๕๑๘.๐๔/บศ. ๓๗๑

บัณฑิตศึกษาคณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
หัวหมาก บางกะปิ
กรุงเทพฯ ๑๐๒๔๐

๒๕๖๑

พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางสาวปณณภา สุขสาคร (บรรณารักษ์ชำนาญการ กลุ่มวิจัยและพัฒนาห้องสมุด สำนักหอสมุดแห่งชาติ)

ด้วยนางสาวภาวิณี กาฬบุตร รหัสประจำตัวนักศึกษา ๕๖๑๒๐๐๐๒๖ ปัจจุบันเป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อประกอบวิทยานิพนธ์ เรื่อง “พฤติกรรมกรรมการแสวงหาและความต้องการสารสนเทศในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง”

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการดำเนินการวิจัย ดังนั้นเพื่อให้เครื่องมือดังกล่าวมีความถูกต้อง ครบถ้วนเนื้อหาและมีความน่าเชื่อถือ ก่อนที่จะนำแบบสอบถามไปดำเนินการสำรวจข้อมูล บัณฑิตศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือดังกล่าวให้กับนักศึกษา ซึ่งจะประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือดังกล่าวให้กับนักศึกษา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุภัทรา บุญปัญญาโรจน์)
ผู้อำนวยการบัณฑิตศึกษาคณะมนุษยศาสตร์

สำนักงานบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๓๖๔-๒๖๖๗

ภาวิณี กาฬบุตร โทร. ๐๘๔-๒๑๔๔-๕๕๓

ที่ ศธ ๐๕๑๘.๐๔/บศ. ๓๗/๕

บัณฑิตศึกษาคณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
หัวหมาก บางกะปิ
กรุงเทพฯ ๑๐๒๔๐

๒๕

พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางสาวสันติตา ชูเชิด (บรรณารักษ์ปฏิบัติการ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง)

ด้วยนางสาวภาวิณี กาฬบุตร รหัสประจำตัวนักศึกษา ๕๖๑๒๒๐๐๐๒๖ ปัจจุบันเป็นนักศึกษา
ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย
รามคำแหง กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อประกอบวิทยานิพนธ์ เรื่อง “พฤติกรรมการแสวงหาและความต้องการ
สารสนเทศในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง”

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการดำเนินการวิจัย ดังนั้น
เพื่อให้เครื่องมือดังกล่าวมีความถูกต้อง ครบถ้วนเนื้อหาและมีความน่าเชื่อถือ ก่อนที่จะนำแบบสอบถามไป
ดำเนินการสำรวจข้อมูล บัณฑิตศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
เครื่องมือดังกล่าวให้กับนักศึกษา ซึ่งจะประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือดังกล่าวให้กับนักศึกษา และ
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุกัทร่า บุญปัญญาโรจน์)
ผู้อำนวยการบัณฑิตศึกษาคณะมนุษยศาสตร์

สำนักงานบัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๒๓๖๔-๒๖๖๗
ภาวิณี กาฬบุตร โทร. ๐๘๔-๒๑๔๔-๕๕๓

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
เลขทะเบียน 1933
วันที่ 22 ก.พ. 2561
เวลา 11.40 น.

ที่ ศธ ๐๕๑๘.๐๔/บศ. 1476

บัณฑิตศึกษา คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
หัวหมาก บางกะปิ
กรุงเทพฯ ๑๐๒๔๐

19 กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

ส่วนบริหารทรัพยากรบุคคล
เลขที่รับ 24)
วันที่ 23 ก.พ. 2561
เวลา 14.30 น.

เรื่อง ขออนุญาตขอข้อมูลบุคลากรและแจกแบบสอบถาม

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

ด้วย นางสาวภาวิณี กาฬบุตร รหัสประจำตัวนักศึกษา ๕๖๑๒๒๐๐๒๖ ปัจจุบันเป็นนักศึกษา
ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย
รามคำแหง กำลังศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมแสวงหาและความต้องการสารสนเทศในการปฏิบัติงานของ
บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภัมศักดิ์ เอ่งฉ้วน เป็นประธานกรรมการ
ควบคุมวิทยานิพนธ์ ในงานนี้นักศึกษามีความจำเป็นต้องขอข้อมูลบุคลากรและเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการ
แจกแบบสอบถามแก่บุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ในการขอข้อมูลบุคลากร
และการแจกแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ในการดำเนินการดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้
นักศึกษาจะนำมาใช้เพื่อเป็นประโยชน์ทางวิชาการเท่านั้น และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุภัทรา บุญปัญญาโรจน์)

ผู้อำนวยการบัณฑิตศึกษาคณะมนุษยศาสตร์

ส่วนบริหารทรัพยากรบุคคล

นางสาวจิน ธีรฤกษ์เกษม
เลขานุการกรม

จด.

๒๓ ก.พ. ๖๑

(นางสาววิมล ชาคะมีนา)
รองผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

สำนักงานบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๓๖๔-๒๖๖๗

นางสาวภาวิณี กาฬบุตร โทร. ๐๘-๙๒๑๔-๔๕๕๓

เขียน รองผู้อำนวยการฯ (รองวิมล)

๒๖ ก.พ. ๖๑

(นางสาววิมล ชาคะมีนา)
หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป

จนพ.ร. / จนอ.ร.ร.
วิมล
๒๓ ก.พ. ๖๑

พ.ร.ร.
๒๖ ก.พ. ๖๑

ภาคผนวก ข
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง พฤติกรรมการแสวงหาและความต้องการสารสนเทศในการปฏิบัติงาน
ของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้ เป็นแบบสอบถามสำหรับการศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาและความต้องการสารสนเทศในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง โปรดอ่านและตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงเพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัย

แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศ

ตอนที่ 4 ความต้องการสารสนเทศ

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

.....
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลง () หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

() ชาย

() หญิง

2. หน่วยงานที่สังกัด

() สำนักงานเลขานุการกรม

() ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ

() สำนักกฎหมาย

() สำนักนโยบายการคลัง

() สำนักนโยบายภาษี

() สำนักนโยบายระบบการเงินและสถาบันการเงิน

() สำนักนโยบายการออมและการลงทุน

() สำนักนโยบายระบบการคุ้มครองผลประโยชน์ทางการเงิน

() สำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค

() สำนักนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

- () สำนักนโยบายพัฒนาระบบการเงินภาคประชาชน
- () กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
- () กลุ่มตรวจสอบภายใน
- () ศูนย์บริหารงานวิจัยและบรรณสารสนเทศ

3. ระดับตำแหน่งงาน

- () ระดับปฏิบัติการ
- () ระดับชำนาญการ
- () ระดับชำนาญการพิเศษ
- () ระดับเชี่ยวชาญ

4. ประสบการณ์การทำงาน (เศษเดือนเกินให้ปัดขึ้น)

- () 1-5 ปี
- () 6-10 ปี
- () 11-15 ปี
- () มากกว่า 15 ปี

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลง () หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. ท่านมีการแสวงหาข้อมูลสารสนเทศในชีวิตประจำวันหรือไม่

- () มี
- () ไม่มี เนื่องจาก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - () 1) ไม่มีความจำเป็นในการหาข้อมูล
 - () 2) มีข้อมูลที่ต้องการอยู่เพียงพอ
 - () 3) มีค่าใช้จ่าย
 - () 4) ไม่มีอุปกรณ์ในการเข้าถึงสารสนเทศที่ทันสมัย
 - () 5) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

2. ท่านมีการแสวงหาสารสนเทศจากแหล่งใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () แหล่งสารสนเทศสถาบัน
- () แหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต
- () แหล่งสารสนเทศสื่อมวลชน
- () แหล่งสารสนเทศบุคคล

3. ท่านเข้าใช้ห้องสมุดสำนักงานเศรษฐกิจการคลังหรือไม่

() ใช่

() ไม่ใช่

4. ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าใช้ห้องสมุด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() สารสนเทศที่มีอยู่ในห้องสมุดน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการ

() หนังสือ ตำรา เอกสาร ที่มีค่อนข้างเก่าเนื้อหาไม่ทันสมัย

() การจัดหมวดหมู่และป้ายหนังสือไม่ชัดเจน สับสน

() ไม่มีเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการสืบค้น

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการแสวงหาแหล่งสารสนเทศ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างให้ตรงตามความคิดเห็นที่แท้จริงของท่าน

การแสวงหาแหล่งสารสนเทศ	ระดับการแสวงหา				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1. แหล่งสารสนเทศสถาบัน					
1.1 ห้องสมุดสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง					
1.2 ห้องสมุดตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย					
1.3 ห้องสมุดธนาคารแห่งประเทศไทย					
1.4 Asian Development Bank (ADB)					
1.5 สำนักงานสถิติแห่งชาติ					
1.6 สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI)					
2. แหล่งสารสนเทศบุคคล					
2.1 ผู้เชี่ยวชาญ					
2.2 ความรู้หรือประสบการณ์ของตัวเอง					
2.3 เพื่อนร่วมงาน					
3. แหล่งสารสนเทศสื่อมวลชน					
3.1 สื่อสิ่งพิมพ์ (เช่น หนังสือพิมพ์)					
3.2 สื่อวิทยุ					

การแสวงหาแหล่งสารสนเทศ	ระดับการแสวงหา				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
4. แหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต					
4.1 เว็บไซต์ห้องสมุด สศค. (http://library.fpo.go.th)					
4.2 เว็บไซต์ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย(https://www.set.or.th)					
4.3 เว็บไซต์ธนาคารแห่งประเทศไทย (https://www.bot.or.th)					
4.4 เว็บไซต์ Asian Development Bank (ADB) (https://www.adb.org)					
4.5 สำนักงานสถิติแห่งชาติ (http://www.nso.go.th)					
4.6 สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) (https://tdri.or.th)					
4.7 เว็บไซต์เพื่อการสืบค้นข้อมูล (เช่น search engine)					
5. แหล่งสารสนเทศสถาบัน					
1.7 ห้องสมุดสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง					
1.8 ห้องสมุดตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย					
1.9 ห้องสมุดธนาคารแห่งประเทศไทย					
1.10 Asian Development Bank (ADB)					
1.11 สำนักงานสถิติแห่งชาติ					
1.12 สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI)					

ตอนที่ 4 ความต้องการสารสนเทศ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างให้ตรงตามความคิดเห็นที่แท้จริงของท่าน

การแสวงหาแหล่งสารสนเทศ	ระดับการแสวงหา				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1. ประเภทของสารสนเทศ					
1.1 สื่อสิ่งพิมพ์ (เช่น หนังสือ ตำราวารสาร)					
1.2 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (เช่น DVD CD-Rom)					
1.3 สื่อออนไลน์ (เช่น ฐานข้อมูลออนไลน์)					
2. เนื้อหาของสารสนเทศ					
2.1 ด้านเศรษฐศาสตร์					
2.2 การบริหาร					
2.3 กฎหมาย					
2.4 ภาษต่างประเทศ (เช่น อังกฤษ, จีน, อาเซียน)					
2.5 การจัดการฐานข้อมูล (เช่น Bigdata, Excel, Assess)					
2.6 การนำเสนอข้อมูล (เช่น Power Point, Word, Infographic)					
3. วัตถุประสงค์ความต้องการสารสนเทศ					
3.1 เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน					
3.2 เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการและพัฒนาตนเอง					
3.3 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน					
4. ภาษาของสารสนเทศ					
4.1 ภาษาไทย					
4.2 ภาษาอังกฤษ					

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาช่วยตอบแบบสอบถาม

บรรณานุกรม

- กฤษฎา แสนวา. (2542). การใช้สารสนเทศทางการพยาบาลของพยาบาลโรงพยาบาล-
มหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ขวัญตา เหลืองมั่นคง. (2555). การใช้และความต้องการสารสนเทศของนักวิทยาศาสตร์
และนักวิชาการด้านพลังงานนิวเคลียร์และรังสี สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช.
- ครรชิต มาลัยวงศ์. (2541). อนาคตบัณฑิตไทย: บนเส้นทางไอทีในยุคไอเอ็มเอฟ.
กรุงเทพมหานคร: ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ.
- จันทิมา เขียวแก้ว และนฤมล รุจิพร. (2545). การสื่อสารกับงานสารสนเทศ. ใน เอกสาร-
การสอนชุดวิชาการสื่อสาร (หน่วยที่ 4). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย-
สุโขทัยธรรมธิราช.
- ชัชวาลย์ วงษ์ประเสริฐ. (2537). บริการสารสนเทศ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ธนุ บุญญานวัตร. (2550). ความรู้เรื่องสารสนเทศ. ค้นเมื่อ 14 กันยายน 2560, จาก
<http://tanoo.wordpress.com/about/>
- นงลักษณ์ เนื้ออ่อน (2544). การใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการสอนของครูในโรงเรียน
สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย-
รามคำแหง.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์สุวิริยาสาน.
- ประภาวดี สืบสนธิ์. (2532). การศึกษาความต้องการของผู้ใช้สารนิเทศ. วารสาร
บรรณารักษศาสตร์, 9(2), 12-28.
- พวา พันธุ์เมฆา. (2541). สารสนเทศกับการศึกษาค้นคว้า (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร:
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- พุทธพร โกศิยะกุล. (2543). การศึกษาความต้องการและการแสวงหาสารนิเทศของนักเรียนนายร้อยตำรวจ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มาลี ถ้ำสกุล. (2546). สารสนเทศและสารสนเทศศาสตร์. ใน เอกสารการสอนชุดวิชา สารสนเทศศาสตร์เบื้องต้น (หน่วยที่ 1). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มาลี ถ้ำสกุล. (2549). สารสนเทศและสารสนเทศศาสตร์. ใน เอกสารการสอนชุด สารสนเทศศาสตร์เบื้องต้น (หน่วยที่ 5). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- แม่นมาส ขวลิต. (2533). สารนิเทศและสารนิเทศศาสตร์. ใน เอกสารการสอนชุดวิชา สารนิเทศศาสตร์เบื้องต้น (หน่วยที่ 1). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- รัตนภรณ์ หลุมเพ็ด. (2554). การใช้สารสนเทศของพยาบาลในกลุ่มโรงพยาบาลกรุงเทพภาคใต้. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- วราภรณ์ จันทัด. (2555). บทบาทของสำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยขอนแก่นในการสนองความต้องการสารสนเทศของนักวิจัย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วัชรภรณ์ ตั้งควนิชัย. (2554). ความต้องการสารสนเทศของบุคลากรในกระทรวงยุติธรรม. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิมล คำชู. (2540). พฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักเศรษฐศาสตร์ธนาคารแห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิสาข์ สุทธิบริบาล. (2554). การใช้สารสนเทศของพยาบาลวิชาชีพสังกัดโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564*. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (2560). *รายงานประจำปี 2560 สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง*. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

สิริธิดา สิทธิบุญ. (2541). *การใช้และความต้องการใช้สารนิเทศของครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.*

สุกานดา เจริญวันชัยกุล. (2554). *พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการทำโครงการของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*

โสภี อุณรุท. (2546). *การใช้สารสนเทศของพยาบาลในโรงพยาบาลของรัฐเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*

อรพินท์ ลูกอินทร์. (2554). *การทำวิจัยและการใช้สารสนเทศของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*

อรอุมา สืบกระพัน. (2552). *ความต้องการสารสนเทศและพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของวิศวกรบริษัทแอดวานซ์อินโฟร์เซอวิส จำกัด(มหาชน) สำนักงานปฏิบัติการส่วนภูมิภาคภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*

อัญชลี สากระแสร์. (2545). *ความต้องการและการใช้สารสนเทศสิ่งแวดล้อมของอาจารย์ผู้สอนวิชาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัยของรัฐ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*

อารีย์ ชื่นวัฒนา. (2545). *พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการ จัดเก็บและการค้นคืนสารสนเทศ (หน่วยที่ 11). นนทบุรี:สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.*

อำไพวรรณ ทัพเป็นไทย. (2553). *สารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

- Baker, L. M., & Pettigrew, K. E. (2004). Theories for practitioners: Two frameworks for studying consumer health information-seeking behavior. *Bulletin of the Medical Library Association*, 87(4), 44-50.
- Chen, C. C., & Hernon, P. (1982). *Information seeking: Assessing and anticipating user needs New York*. New York: Neal-Schuman.
- Cogdill, K. (2003). Information needs and information seeking in primary care: A study of nurse practitioners. *Journal of the Medical Library Association*, 91, 203-215.
- Cool, C. (2000). *Patterns of information use, avoidance and evaluation in a corporate engineering environment*. Retrieved May 20, 2018, from [https://www.google.co.th/search?q.../2000 patternofinformationuse.pdf](https://www.google.co.th/search?q.../2000%20patternofinformationuse.pdf)
- Du Preez, M. (2008). *Information need and Information seeking behavior of consulting engineers: A qualitative investigation*. Unpublished master's thesis, University of South Africa, Pretoria, South Africa.
- International Encyclopedia of Information and Library Science*. (2008). New York: Taylor & Francis.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30, 607-610.
- Leckie, G. L., Perrigrew, K. E., & Sylvain, C. (1996). Modeling the information seeking of professionals: a general model derived from research on engineers, health care professionals and lawyers. *Library Quarterly*, 66(2), 161-193.
- Spector, P. E. (1992). *Summated rating scale construction an introduction*. Newbury Park, CA: Sage.

Wilson, T. D. (2000). Human informtion behaviour. *Informing Science*, 3(2), 49-55.

Zawawi, S., & Majid, S. (2001). Information need and Information seeking behavior of IMR biomedical scientists, Malaysian. *Journal of Library & Information Science*, 5(1), 25-41.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวภาวิณี กาพบุตร
วัน เดือน ปีเกิด	14 ตุลาคม 2525
สถานที่เกิด	จังหวัดจันทบุรี
วุฒิการศึกษา	สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนศรียานุสรณ์จันทบุรี ปีการศึกษา 2543 สำเร็จปริญญาตรีศิลปศาสตรบัณฑิต (สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์) จากมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทระ ปีการศึกษา 2549
ตำแหน่งหน้าที่ การงานปัจจุบัน	บรรณารักษ์ปฏิบัติการ กรมวิทยาศาสตร์บริการ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี